

4906. III. L. 2. 22.
- 4909

4910

5769 - 5772

5772

20824 - 28.

R

Questiones puitiles in Arist. posteri

ora: eruditioe refferissima: per Conradū Pschlacher

Artium professozem ac Theologie baccalaureū,

(pro non mediocri studiosorum fruge)

luculenter congeſte.

Addita est in obligationes 2 in

ſolubilia compendiaria introductio.

VADIANVS LOGICAE STVDIOSIS.

Quo mage culta tibi logica documenta placerent

Conradi effecit ſueta labore manus.

Aedita nam nuper, rursū praecepta pererrans

Addidit inuentis quae latuere prius.

Idcirco ut nuſq̃ meritis ſua praeſmia deſint,

Eſt iterum docto gratia habenda uiro.)

Reuerēdo in christo p̄ri ac dño : dño

Ioāni Lindenlaub, Abbati Runensi, generali ordinis
Cisterciensiu Cōmissario. CONradus Pschlacher
felicitem optat & se cōmendat.

NON indignū duxi (Reuerēde gratiose pater) pro tuis in
me officiis mearū lucubrationū quicū ad tuā. R. P. mittere
p̄spicue enī noui tuā integritatē, animi constantiā, ac rerū
oīm peritiā, taceo sanctimoniā, singulārē prudentiā, & re-
liquas insignes tuas uirtutes, quibus effectū est, ut Cisterci-
ensiu reuerēdissimus te unū e multis delegerit i generalē
ordinis cōmissarium, tibi uni singula Cisterciensiu mode-
ramina cōmiserit. Quomq; felici tua administratiōe multa
p̄clara gesseris inter reliqua tñ hoc unicū percelebre tuū
nomen posteritati cōmendabit q̄ Viennēse Cisterciensiu
collegiū certis annis solutū restauraueris singulareq; oīm
literarum domiciliū Cisterciēsis effeceris. Quare & ego
tuā. R. P. tanq̄ precipuo litteratorū oīm patrono libellū
in Arist. Posteriora (meo uidere) nō ineruditū uigili cura.
per me congestū offero ac dedico, me etiā tuā. R. P. recō-
mēdo, tuamq; .R. P. perbelle ualere cupio.

CONradus Pschlacher Artiū p̄fessor. Studioſo.

QVOM ego (studioſe lector) in tract. Pe. Hil. & Marſilii lo-
gicam cōmentaria (iam pridē congesta) diligēti limatione
recognoscere documētisq; plurimis, nouis etiā quottatio-
nibus, omni ex parte illustrare. Ania duerti quēpiā facile
totius dialectices summam nauare posse si dictis logices
tract. fructuosa ac pacuta Aristotelis in posterioribus do-
cumēta essent apposita. Quare cū nō nobis solū nati sim⁹
publice ut consulerem utilitati dicta in Arist. Posteriora
(oīm doctrina reſserta) nō paruo sudore, p̄geſſi quēſtiōes
(ſentetiā mea) perutiles, etiā nō incōmoda breuitate cō-
textas, Aristotelico textui correspōdentes. Quibus pro to-
tius dialectices cōplemento, addidi perbreuē in obligatio-
nes, & Insolubilia introductionē, ita ut nimirū hoc in cō-
pendiario logices opusculo nihil quod ad uere dialecticā
normam attinet uideatur neglectum.

Liber primus posterior.

210.

Questio prima.

De Syllogismo demonstratio (tanq̃ de subiecto) sit scientia lib. analyticorum posteriorum Aristotelis.

¶ Videtur q̃ non. Quia de subiecto scientie presupponit q̃ est et quid est. Sed de syllogismo demonstratio nō presupponit quid est: igitur syllogismus demonstratiuus nō est subiectū huius scientie maior et minor habent. i. huius quest. 5. et 8. ubi Arist. duas demonstrationis diffinitiones ponit: deo videt quid est de syllogismo demonstratio nō presupponere. ¶ In oppositū. Est cōmunis auctorū sententia. Et signanter Linconiensis in huius principio inquit. Intentio Aristotelis in isto libro est interrogare et manifestare demonstrationis essentialia. Quia ppter in scientia tradita in libro isto est demonstratio genus subiectum. In ista questione incidentalī nō dicetur de diffinitionibus Syllogismi demonstratiui: de quibus habebitur infra quest. 8. Quid vero sit inbiectū et quot capiat modis. Vide in principio dialectice fol. 2. Tamen ante huius questionis solutionem vnū habes notabile iuncto vno corollario.

Cōtra dñionem obijciatur.

Linco.

Consequētie. Quia resolutur syllogismus in sua principia sibi cōuenientia ratione illationis: vt in terminos et ppositiōes. De hac resolutoria sciētia agitur in lib. priorum.

Consequētis. Quia resolutur psequens necessariū in sua principia necessaria ppter quorū necessitatē ipm psequens est necessariū. De hac resolutoria sciētia in presenti sciētia lib. posteriorum agitur.

Notabile.

Her. Iam resolutio p̃b̃
est in syllogismo Iam
pratiō

Resolutoria siue inductiua. Que docet syllogismū reducere in sua principia. sicut est sciētia lib. priorum et posteriorum. Resolutio enī syllogismi in sua principia est duplex. scz.

Scientia de syllogismo est duplex. scz.

Inuentiua. Que dat modum inueniendi media multa ad aliquod ostendendū ppositum. Et sciētia Toporum et Elenchorum.

De duplici sciētia inuctiua. Tata. i. quest. 3. not. i. Top.

¶ Ad dicta sequit̃ resolutionē psequentis esse posteriorem resolutione psequentis: quia vbiq̃q̃ est resolutio psequentis ibi est etiam resolutio psequentis: nō econtrario etiam liber in quo agitur de resolutione psequentis vocatur liber priorū analyticorū. i. priorum resolutionū. Liber vero in quo agitur de resolutione psequentis vocat̃ liber posteriorū analyticorū. i. posteriorū resolutionū: mā analeris grece resolutio latine.

Cōz.

¶ Ad Questionem respondetur: de syllogismo demonstratio tanq̃ de subiecto attributionis est sciētia lib. posteriorum analyticorum Aristotelis. probat̃ conclusio. Quia syllogismus demonstratiuus habet

Titul⁹ h⁹ libri.

Rñdet ad q̃stio.

De syllogismo demonstratiuo in p̃ti libro habet̃ p̃a resolutiua p̃b̃ huius consequētie. ita q̃ p̃b̃r p̃p̃t. Iam demonstratiuum resolutū in sua ñr̃a p̃p̃ia. Cōt̃o De syllogismo demonstratiuo aut̃ demonstratiū h̃r̃ p̃a et de p̃b̃i. q̃ p̃t̃o aut̃ p̃t̃o p̃p̃io. non aut̃ et de p̃b̃i. p̃p̃io et p̃b̃i.

De eo scilicet scia De quo scilicet dignitates passio et passio subiecti, sed de eo
manifestum scilicet dignitates passio et passio subiecti, sed de eo

Liber primus

Passio subiecti

Obiectionis so-
lutio.

principia sex dignitates: et propositiones immediatas: habet etiam partes: sex demonstratione vniuersale-particularem-affirmatiua-negatiua-ostensiuam et ad impossibile: habet etiam passionem de seipso demonstrabile: sex generatuum scientie. Vel ut alij dicunt illatum consequentis ex antecedente demonstratiue: et de syllogismo demonstratiue est scientia tanquam de subiecto etiam ut patet per totam subiecti attributionis diffinitionem que habetur in principio primi tract. De. lib. folio. 2.

Ad argumentum dicitur negando minorem. Et ad Arist. 1. huius dicitur quod ipse de syllogismo demonstratiue presupponat Quid nominis quod sufficit: hoc tamen non obstante Quid rei syllogismi demonstratiue per diffinitiones explicat.

Quest. secunda.

1.
Doct. et discipl.
capiunt in textu
pro noticia celo-
nis demonstrate
quod fit ex premissis
cognitio premissa
rum (fin Arist)
pot in pns text?
etiam aliter intelli-
gi ut habet in co-
clutione questionis
Cotra questionem
obijci duplici

Omnis doctrina omnisque disciplina intellectiua ex anteceden-
ti cognitione fieri solet.

Philosophus suum orditur librum dictam per conclusionem ideo. Quia dicitur de syllogismo scientie generatiue prius philosophorum refellit opiniones scire ipsum destruentes: ad quod refutandum dictam assumit conclusionem: quam inductiue probat in scientiis demonstratiuis: Dialecticis: et Rhetoricis. Unde presenti super conclusionem sequens mouetur questio.

Q. D. Omnis doctrina et omnis disciplina intellectiua ex preexistenti fiat cognitione.

Ad idem quod non. Quia philosophice loquendo. vel fieret ex preexistenti cognitione intellectiua vel sensitiua non primum quia illa fit ex alia: Et sic esset processus in infinitum. Nec secundum quia de deo: et intelligentijs: et multis alijs habemus scientiam de quibus tamen nullam habemus noticiam sensitiuam.

Etiam logice intelligendo questionem: videtur quod non omnis cognitio conclusionis fiat ex cognitione premissarum quia (ut prius etiam dictum est) fieret et ibi processus in infinitum cum non appareat ubi tamen sit status.

In oppositum est Arist. qui ad destruendam Platonis opinionem (que habetur infra quest. 6.) dictam vniuersalem assumit conclusionem: pro cuius pleniori intellectu duo habes notabilia duobus cum corollarijs.

Mabile. 1.

Ad Animaduertendum est doctrinam et disciplinam in proposito

capi pro eodem. scilicet pro noticia conclusionis syllogismi demonstratiui. Et sunt idem realiter sed differunt rationem: nam dicit doctrina prout preedit a doctore. Et eadem conclusio dicit disciplina prout recipit in discipulo. Unde per nomen doctoris Linco. non solum intelligit vocem que est aptissimum docendi instrumentum (iuxta illud Plinij) viua vox plus afficit quam mortua pellis. Sed etiam illud (fin dictum Linco) vocat doctor a quo principaliter. vel instrumentaliter doctrina preedit: ut sunt scriptor. vox magis intellectus: ita enim de intellectu agere inquit. Et si verius dicamus: nec qui exterius sonat docet: nec littera scriptura exterius visa docet: sed solum mouet hec duo et excitant mentem. Sed verus doctor est qui interius mentem et intellectum illuminat et veritatem ostendit. Nec Linco.

Linco.

Item. Cognitio sensitiua exterior est preestans ad interioram. et sensitiua interior est preestans ad intellectiua. Item intellectiua appetitiua est preestans ad adheptiuam principiorum. quarto. adheptiuam principiorum est preestans ad noticiam principiorum. et ita patet quod una notitia ad aliam fit preestans.

¶ Animaduertendū secūdo. Q. preexistēs cognitio est pre-
cedens cognitio ad cuius esse sequit naturaliter esse alterius cognitionis.
Et phisice loquēdo est cognitio sensitiua exterior. Sed logice loquendo est
premissarū cognitio. Et fm hoc q̄stio duplicē habet intellectū: primū phisicū
illū. An ois doct. & disc. rē. fiat ex preexistēti cognitioe. s. sensitiua. Secundū
logicū illū. An Dis doct. & disc. rē. fiat ex p̄sistenti cognitione. i. ex premis-
sarum cognitione. Ex hoc patet p̄positionē ex dicta in questione nō dicere
circūstantiam partis vel subiecti. sed cause efficiētis instrumentalis. quoniam
premissarū cognitio instrumentaliter efficit cōclusionis cognitionem tanq̄
dispositio prima vel p̄uia ad illam acquirendam cognitionem.

Mōbile. 2.
Preexistēs co-
gnitio.
Duplex q̄stio-
nis intellectus.

Ex quā dicat cir-
cūstantiam.

¶ Et dictis sequit doctrinā in p̄posito non t̄m extendi ad
scientiā p̄prie dictam: que scz generat ex p̄missis simpliciter necessarijs:
sed etiā ad oēm cōclusionis noticiā: siue genere ex necessarijs: siue ex an-
tecedente p̄babili: siue persuasiuo. Et hoc patet ex eo q̄ Arist. (vt supra dictū
est) suam probat cōclusionē etiā in scientijs Rhetoricis: que t̄m non sunt
ex simpliciter necessarijs sed persuasius.

Cōz. 1.

¶ Sequit secūdo. Q. quis primorū principiorū noticiā fi-
at ex p̄existenti cognitione suorū terminorū: tamē talis noticiā nō dicit do-
ctrina nec disciplina: qz doctrina & disciplina fm Arist. addiscunt sed primo-
rum principiorū noticiā non addiscuntur: cum nihil addiscatur nisi dubium
(vt dicit Linco) de primis vero principijs nō est dubium: nec de eis dubi-
tari debet cum sint euidentissima.

Cōz. 2.

Primis p̄ma non s̄
dona p̄babili q̄ t̄m
m̄t p̄p̄ in inf̄m̄

¶ Ad questionē respondet phisice loquendo. Dis doctrina
& ois disciplina intellectiua: que fit mere naturaliter: fit ex p̄sistenti cog-
nitione sensitiua. Sed logice loquēdo fit ex cognitione premissarū. Prima cō-
clusionis pars probat per Arist. 3. de aia. Oportet quēcūqz intelligentem
phantasinata speculari. Et in de sensu & sensato. nihil intellectu nisi prius
fuerit in sensu: ratione tali. Omnis cognitio intellectiua fit ex p̄existenti
cognitione. sed omnis doctrina & omnis disciplina est cognitio intellectiua
igitur. rē. maior patet dictis auctoritatibus: minor manifesta primo ex no-
rabili. Secūda cōclusionis pars patet ex demonstrationis diffinitione que
habetur infra quest. 8. Et probatur tali ratione. Suppositiones sunt causa
cōclusionis. sed p̄missa habent se vt suppositiones: igitur. rē. maior habe-
tur. 5. Meth. et. 2. P̄bisi. minor patet ex. 1. huius.

R̄detur ad q̄-
stionem.

Racione probat

¶ Dicitur in cōclusionē intellectiua p̄pter cognitionē sensi-
tiuam exteriorē que nō fit ex alia cognitione. ¶ Dicitur habita ex sensibili-
bus p̄pter scientiā que habet de deo: de intelligentijs: & de substantijs separa-
tis: q̄ nō est habita ex sensibilibus p̄ sequez neqz fit ex p̄sistenti cognitioe.
¶ Dicitur mere naturaliter p̄pter scientiā infusam sicut habuerūt apostoli.

Cōclusionis de
claratio.

¶ Ad argumentū primū dicit q̄ deueniendū sit ad cognitū-
onem sensitiuā exteriorē que nō presupponit aliam cognitionē. Et licet de
deo: intelligentijs & substantijs separatis: habeamus scientiā: tamen illa sci-
tiā nō est habita ex sensibilibus ideo nō requiritur q̄ fiat ex p̄existenti cog-
nitione sensitiua. Et agnoscimus q̄t quorūdam op̄rahant.

Obiectionis so-
lutio.

¶ Ad secūdū dicit q̄ fit status in primis principijs que sunt per se nota: &
quis talis noticiā acquirat per noticiā incomplexā terminorū: non tamen
acquiratur per aliquā noticiā complexā p̄uiam.

In primis principijs.
Est status.

Liber primus

Questio tertia.

2. Dupliciter aut oportet p̄cognoscere: quedā em̄ esse: quedā quid dictu significet: quedam vtroq; modo ante percipiamus oportet.

In illis verbis Arist. duas p̄cludit esse p̄cognitiones. Quia de aliquib; oportet p̄cognoscere q̄a sunt cuiusmodi sunt dignitates. Alia sunt de quib; oportet p̄cognoscere quid est: quod dicit per nomen sicut sunt passionēs. Alia vero sunt de quib; oportet p̄cognoscere quid est et quia est. cuiusmodi est cōclusionis subiectū: ergo t̄m̄ due sunt p̄cognitiones: scz quia est et quid est: super qua cōclusionē sequens oritur questio.

CD. T̄m̄ due sunt p̄cognitiones scz Quia est: et Quid est.

¶ Ad id q̄ nō. Quia p̄cognitiones sunt indemonstrabiles: sed Quia est: et Quid est demonstrant. igit̄ maior manifesta. minor probat per Arist. 4. Meth. ubi demonstrat de dignitate Quia est. Et etiā in hoc lib. ostēdit de subiecto: et passione Quid est. igit̄ Quia est: et Quid est nō sunt p̄cognitiones. ¶ In oppositū est Arist. (vt supra). Et ideo pro questionis solutione. 5. no tabilia et vnum habes corollarium.

Contra q̄stionem obijct.

*Significat. quid autem
Aristoteles. magis.*

¶ Pro p̄cognitione. Principium.

Adibile. 1.

*Vide Tatar. 2.
dub. 1. quest. 1.
post.*

*Tota p̄cognitione. subiectū. Significat
et passio.*

P̄cognitio
capitur duplici-
ter: scz.

Formali
ter siue pro-
prie capitur
duplici. scz

Large. Pro quacūq; p̄cognitione no-
ticia ad habendā cōclusionis noticiā re-
quiritur: hoc sit demonstratiue vel dialecti-
ce. Et sic nō capitur in p̄posito.

Stricte. Pro noticia intellectua-
li actualiter vel habitualiter requisita ad
habendam sciētiā de aliqua cōclusionē per
demonstrationē. Et sic capitur in p̄posito.

**Digni-
tas capitur
duplici-
ter: scz.**

Stricte et p̄prie. Et sic prima p̄cicipia
dicunt dignitates: q̄z ob enidētiā ipsorū dignū
est intellectū eis (sine demonstratiōe assentire.

Large et ip̄prie. Et sic premisse syllo-
gismi: demonstratiui dicunt dignitates: vt i p̄posito

Adibile. 2.

**Demon-
stratiōez tria
ingrediuntur:
scz.**

Subiectū. Est primus cōclusionis terminus: de
quo aliqua demonstratur passio: vt homo in illa demonstrati-
ōe. Sūm animal rationale est risibilis: oīs homo est animal
rationale: ergo oīs homo est risibilis.

Passio. Est cōclusionis predicatum: quod de sub-
iecto demonstratur: vt terminus risibilis in dicta demonstrati-
ōe. Capitur t̄m̄ hic passio et subiectū large. pro terminis cō-
uertibilibus vel nō conuertibilibus.

*Hanc de subiecto p̄cognoscit quia est et quid est. De passione vero quid est et nō q̄ est.
De dignitate autem q̄ est et nō quid est. (q̄ passio est in subiecto et nō de eo
non p̄cognoscitur q̄ est)*

Posteriozum.

Quia est
capit tripli-
citer.

after
22. 11. 1880
20. 11. 1880

"unsubstantiated"

Quid est
duob⁹ mo-
dis capī.

quid est. est pol
tuo ingratum

Precognoscere vel p̄supponere.

Quia
est de

Quit
est de

Primo modo. Pro diffinitione Quid
nois. Et est oꝛo exprimens gramaticale nois sic

Secūdo mō: pro diffinitīōe *Quid rei*

Dignitate. Est p̄cognoscere noticiam maioris ⁊ minoris alicuius demōstrationis tanquam vere ⁊ necessarie.

Subiecto. Est p̄cognoscere notitiā p
quā assentiū huic p̄pōnī. Subiectum p̄clusionis
natum est esse vel possibile est esse.

Subiecto. Est p̄cognoscere notitiā p̄
quā cognoscit diffinitio subiecti & conclusionis : vel
quid per nomē subiecti & conclusionis fecerit.

Passione. Est ꝑcognoscere notitiā ꝑ
quā cognoscit quid ꝑ nomē passionis ꝑctetur.

¶ Ex dictis corollarie sequit̃: Quia est: nō p̃cognosci de passi-
fionesquia passio demonstrat suo inesse subiecto: idem vero nō potest demo-
strari ⁊ p̃cognosci. Sic etiā Quia est: nō p̃cognoscit de dignitate: quia
Quid est: est distinctio: dignitas vero p̃positio: modo p̃positio non est dif-
finitio: sed solius incomplexi (vt. 7. Metha.) habemus.

Ad questionē respondeo. In due sunt precognitiōes in
 In genere: in diuisione immediatā. Ista conclusio a qñtionis principio (ex Ar
 risto. sentētia) est ostēda. pbatur tali ratiōe diuina. His precognitiō aut ex par
 te vocis sumitur. Si ex parte rei sic est precognitiō Quia est. Si ex par
 te vocis sic est precognitiō Quid essigitur rātur due sunt precognitiōes
 tenet cōsequētia per diuisionem immediatam cū sufficientem.

¶ Dicitur in cōclusionē in genere: quia in numero plures & due sunt prae-
cognitiones: cum plures q̃s due sint demonstraciones: in omni vero demon-
stratione due sunt praecognitiones.

¶ Dicitur secundum divisionem immediatam: quia secundum divisionem mediatam tres erunt precognitiones secundum tria dicta precognita: scilicet dignitatem subiectum et passionem.

£ iii

Qz est. r. mō dī
 Qz est passiois
 sed. 3. mō dī Qz
 est principioꝝ.
 In Tat. 1. post.
 fol. 79. B.
 0 Mobile. 3.

Höbste. 4.

Tā Quid nois
q̄ qd rei est pre-
cognitio.

Notabile 50

Ἐὖν.

Brievet ad gñto.

Liber primus.

Objectionis so-
lutio.

Quo argumentū in oppositū dicitur negando minorem. Arist. vero nō demonstratiue sed solū a posteriori rationibus Topicis: et per modum quarūdem suppositionū de dignitate quia est. Et de subiecto ac passione quid est ostenditur: igitur argumentū non tenet.

Quest. quarta.

2.

Non enim unūquodq; istorū simili modo nobis est manifestum: fit autē ut cognoscamus: quodā prius cognoscentes.

Sic Arist. vult q; in quacūq; demonstratione premisse ad minus prius natura cognoscant q; ipsa conclusio. Cuius talis potest assignari rō. nō cuiuslibet demonstrationis premissarum notitia est causa notitiæ conclusionis: sed omnis causa natura prior est suo causato: igitur maior est Arist. i. huius. et Linco dicit q; premissarū notitia cōclusionis notitiā gignit. minor habetur. 2. Philicoz. 7. 5. Meth. Et ex his sequens mouetur questio.

Cōtra q̄stionem
obijcit.

Cognita maiore et minore simul tempore cognoscatur conclusio.

Non videtur q; non: quia intellectus noster est potentia libera potest in utrūq; oppositorum: igitur cognitis maiore et minore potest vel non potest conclusionem cognoscere.

Questiōnē q̄rit

In oppositū videtur cōmunis auctorum sententia. Unde pro questione (ut sequit) notabilia habes duo. Et presens questio loquit de cognitione intellectiua. Unde questio triquerit. A. habito assensu maioris et minoris simul tempore habeat cognitio assensiu conclusiois.

Notabile. 1.

Maior et minor possunt dupliciter cognosci.

Seorsum inquantū sunt quidā enuntiationes et nō sūm q; in modo et figura disponūtur. Et sic bene possunt cognosci: non cognita conclusione.

Simul inquantū sunt debite vnite et coniuncte in modo et figura. Et sic maiore et minore cognitis cum cognitione bonitatis consequentie: simul tempore cognoscitur cōclusio: dūmodo intellectus aduertat circa conclusionem et nō sit indispotitus: neq; voluntas eum auertat.

Notabile. 2.

Simultas tēporis est duplex: scz. A. ad

Cognitiō maiore et minore dicitur ad
multiplicem apperientē. Similitudo sūm
tate immediatius p̄cipitur ḡlūsiō.

Adequationis. Est scdm quā aliqua simul sunt adequate in eodem tempore: ita q; in quocūq; tēpore verū est dicere vnu est in eodem tēpore: verum est dicere aliud est. Sic premisse et conclusio simul tēpore nō cognoscuntur.

Imediationis. Est scdm quā aliqua sic se habent q; vnum statim sine mediatione sequitur ad aliud. et ita est ad propositū. De alijs duabus similitudinibus vide in postpredicamentis Arist.

Liber primus

Quest. quinta.

Unitatem utroque modo: et quid significet: et etiam esse.

Subiectū in p-
posito.

¶ Arist. vult q de unitate (tanq de primo subiecto Arithmetice) oporteat presupponere et nō demonstrare Quia est et quid est: igitur in simili de quolibet subiecto videt dicendum. Et in pposito nō loquimur de subiecto conclusionis de quo. 3. quest. sed loquimur de subiecto attributionis scientie de quo sequens questio intelligenda est.

C V. In omni scientia de subiecto oporteat presupponere

Quia est: et Quid est.

Cōtra q̄stionem
objicit.

¶ Videt q nō. Quia Arist. 1. Elench. tribus rōnibus demonstrat syllogismū sophisticū: qui ibidē est subiectū per sequeñs Quia est de subiecto nō presupponit: nā p de subiecto presupponit Quid est qm Arist. in hoc lib. duplici definitione describit demonstrationē que tñ est subiectū huius scientie: vt dictū est. 1. quest. ¶ In oppositū videt esse Arist. in textu superiori. Et p pleniori questionis intellectu duo sequunt notabilia.

*Insuper hūc est q̄stio p̄p̄ia
p̄p̄ia v̄tū q̄stio p̄p̄ia*

Notabile. 1.

Scientia
describitur
scdm

Aristo. 6. Ethicor. Est habitus cōclusionis per demonstrationem acquisitus. Dicitur habitus: per quod habet Arist. diffinisse scientiā habitualem et nō actuaalem. Dicitur per demonstrationē acquisitus: per hoc distinguit ab intellectu: cumam intellectus est habitus primorum principior: et quidem nō per demonstrationē acquisitus.

Scoti et occam. Est certa cognitio verū et necess. scilicet habet euidentiā ex aliquo prius euidēte.

*et p̄t aliter p̄p̄ia p̄p̄ia
v̄tū p̄p̄ia p̄p̄ia*

Modernos. Est presupponere notitiā p̄p̄is de est secūdo adiacēte in qua subiectū attributionis subijcitur: vt in scientia libz. Posterioror presupponit Quia est de subiecto cum presupponitur illa in demonstrabilis: Demonstratio est.

Q
est
fm.

Notabile. 2.

Presup-
ponere de
subiecto.

Scotilantes. Est presupponere subiecti attributionis significatū esse ens possibilemō phibitum: quia (fm eos) de cōi possibili ente possumus habere scientiam: sed de entibus fictis (vt est chimera) nō.

Quid ē. Est presupponere et nō demonstrare qd scet subiectū attributionis scientie: vt in pposito presupponere quid est de subiecto scientie Posterioror. Est presupponere quid gramaticaliter scet terminus demonstratio.

¶ Ad questionē respondeť. In omni scientia extrema: et aggregata de subiecto oportet presupponere quia est: et quid est. probat conclusio dicto textu Arist. Et tali ratioe. Subiectū attributionis scientie est quid simplicissimū et notissimū (vt patet ex diffinitione eius) igit nō potest demonstrari vel

Qm simpliciter q est v̄tū simpliciter, Qm aggregata q est multarū

Liber primus

imaginatio platoni

*Anaxag.
formas latitare in
ma dict anaxagorae*

*in ista ymagi-
nabat? rat? ymagi-
nari? etiam.*

Tertia op. Aut.

**Quarta opinio
Aristot.**

Respondet ad q̄stio.

**Tā p viā sensus
q̄ p viā intel-
lectus scim⁹ mul-
ta de nouo.
Scot. lib. 1. dis.
3. q. 4.
Scire de nouo.**

sed nō de nouo. Et q̄ nostrum scire sit solum antiquoz remīscit. Quoniam Plato imaginabatur (vt refert Averrois. 3. de anima) omnium rerum species concreari in anima: scz ob eius unionem ad corpus impediri in suis operationibus: quas postmodū successiue exercet sū successiuam corporis dispositionē factam a sensibilibus per impressionē formarum sensatarum: eo modo quo aer successiue illuminatur per depurationem densitatis factam a calido. Unde quemadmodū Anaxagoras de rebus naturalibus philosophatus est: q̄ scz non contingat aliquid simpliciter generari de nouo sed solum nouiter apparere ponens formas latitare in materia que per agens naturae extrahuntur e tenebris in lucem. Ita de rebus intēcionalibus sensit Plato ponens nihil sciri de nouo: sed solum antiquozum remīscit dicens: formas speculatiuas in intellectu latitare: per agens sensibile remouens prohibens de potentia ad actum reduci.

Tertia Auicenne vt habetur nono sue metaphisice. Asserit quidem nos aliquid scire de nouo scz non per receptiōem a sensibilibus sed a formarum datore quem dicebat esse decimam intelligentiam: scz orbē lune inuentem. Arbitrabatur enim Auic. intellectum agentem quandam esse intelligentiam separatam: habentem influere formas omnes in hec inferiora: agentia autem naturalia (sū eum) solum preparabant materiam sic q̄ sensus et sensibilia non faterent nisi ad dispositionem intellectus possibilis: vt conuerteretur ad agentem ex cuius conuersione ad ipsum influebantur species intelligibiles sic q̄ sciētia et omnes intellectuales habitus dependerēt effectiue ab hac sola intelligentia: licet dispositiue et tanq̄ a causa sine qua non dependerent a sensibilibus.

Quarta Aristotelis is enim statuit in nobis sciētia contra Heraclitum et Socratem et illam de nouo generari contra Platonem. Non quidem ab agente immateriali tantum contra Auicennam. Sed immediate a speciebus in phantasia existentibus a sensibilibus defluris (sū illud. 3. de anima: oportet quemcūq̄ intelligentē phantasmata speculari. Et in de sensu et sensato. Nihil in intellectu nisi prius in sensu. Nam iuxta Averrois determinationem. 3. de anima sicuti se habet materia prima in genere formarum speculatiuarum: quemadmodum enim materia est in pura potentia nullam de se habens formam naturalem (vt dicitur. 1. phisicoz ita intellectus humanus (sū philosophum. 3. de anima. Est tanq̄ tabula rasa in qua nihil est depictum existens scz in pura potentia nullam de se habens formam speculatiuā: sed quamlibet recipit ab obiecto intelligibili virtute intellectus agentis tanq̄ primam suam perfectionem ad quam naturaliter inclinatur iuxta illud in prologo metaphisices omnes homines naturaliter scire desiderant.

Ad questionem respondetur. Possibile est nos aliquid scire de nouo. Hec conclusio probatur auctoritate Arist. hic et ratōe tali. Omnes naturaliter scire desiderant: sed naturale desiderium nō est omnino frustragitur: sciētia est nobis possibilis: maior patet ex dictis minor: est ex sentētia Arist. 1. ceteri comentatoris. 2. Metha. vbi inquit nihil est ociosum in fundamento nature: igit tale naturale desiderium est respectu rei possibilis quemadmodū est sciētia: et cum omne desiderium sit ob carentiā sequit sciētia de nouo acquiri probatio longior habet quarta opinione. Et scire de nouo Est assentire conclusioni cui quis antea nunq̄ assensit.

Contra, possibile est nos aliquid scire de nouo, et per spm vniuersalem, a vniuerso pmo
"philosophus,"

Liber primus

Realiter. Scire. s. potissime: est ran. i. esse
tum per causam. s. ppinquā & immediatā cognoscere
ppter quā. s. causam res est. i. effectus habet esse. Et
et qm illius est causa. i. sub habitu dñe cause. Et nō
ptingit aliter se habere. i. in esse speciuco.

Logicallyter. Scire potissime. est rem. i. cō
clusionē cognoscere. i. assentire p̄clusioni. Et quonā
tūlus p̄clusionis est causa. ppter assensum p̄missarum
in quibus ponit nomen cause. Non contingit aliter
se habere. Lno est possibile q̄ talis p̄clusio sit talis q̄
cūq̄ apta nata est formari.

Secūda. Scire .s. in genere est per demonstratiōē
i. per premisas intelligere .s. conclusiōis veritatē. Et sic etiā de deo
multa scimus: vt patet. 8. Phil. 7. 12. Meth.

Mobile. 3.

Diffi-
nitio sci-
re intel-
ligitur.

Prima

¶ R. nōet ad q̄nti.

Scire potissime.
Scire nō potis-
sime.

Objectionis so-
lutio.

Ad questionē respondeť. Diffinitioēs scire (vt dictū est) intellectu sunt bone. Hec conclusio est de mente Arist. qm̃ fm̃ cōmunem omnium doctrinā. Scire est effectū per causas cognoscere ⁊ hoc quidē scire potissime. Sed scire nō potissime est causam per effectum cognoscere. Et bonū dicta in conclusione dicit bonitatem sufficientie vt sensus sit. Diffinitiones scire sunt bone. i. sufficētes. Et hoc est verum vt patet ex pōitionibus bone diffinitionis que. i. Topicoz enumerant.

T Ad argumentū quo ad partē primā dicitur: deum nō habere causam capiēdo causam proprie: habet tamē deus causam capiēdo causā pro medio expūnere aliquā diffinitionē. Sed ad partem secundā argumētū dicitur ad auctoritatē eam sic intelligendā. Cōtingit plurimū scire. s. confuse. Intelligere vero nō. s. distincte hoc voluit Arist. dicta auctoritate.

Quest. octava.

Demonstrationē autem dico ratiocinationē eam que scientiam efficit: deinde subiūgit. Si igitur ipsum Scire tale est quale posuimus necesse est et demonstratiuā scientiā ex veris: et primis mediisque vacantibus: et ex notioribus: et prioribus ipsa conclusionē causisque eiusdem esse.

I hic in secunda parte. 2. cap. Arist. duas demonstrationis diffinitionis ponit. Solemus tamen communiter non fm hanc nouā sed fm antiquā translationem demonstrationis diffinitiones formare. Et primā scilicet. Demonstratio est syllogismus apodicticon. i. faciens scire. Secunda diffinitio. Demonstratio est ex veris & primis & necessariis & immediatis & notis & prioribus & causis & conclusionis. Et prima diffinitio datur de demonstratione ostensiva. Secunda datur de demonstratione ostensiva & propter quod : vt inferius videbitur.

1. dif. demōstra.
2. dif. demōstra.

[illegible]

Diffinitio formalis vt apparet quod Diffinitio malis demonstrat de diffinito,

Posteriorum.

216.

Unde et sequens mouetur questio.

Q. Demonstracionis diffinitiones sint bone.

A. Videtur quod non quia primo demonstratio diffinitur per scire: et superius sci-
re diffinitum est per demonstrationem: et sic comittitur circulatio que in diffi-
nitionibus et demonstrationibus (vt vult Arist. in hoc primo) est prohibita.
Etiam in secunda diffinitione male dicitur causis conclusionis quia demon-
stratio quia est bona demonstratio et tamen non procedit ex causis sed effe-
ctibus: per consequens secunda diffinitio insufficiens.

A. In oppositum. Est Arist. vt dictum est. Et pro maiori questionis euidencia
duo sequuntur notabilia.

*Cōtra q̄stionem
obijcit.*

ram: aut.

*Demonstratio figurat
quodam ab effectu
ad causam vt dicitur
primo philosophi
quod est.*

*Demonstratio figurat
quodam ab effectu
ad causam vt dicitur
primo philosophi
quod est.*

Ostensiva. Est que pro-
bat suam conclusionem principali-
ter intentam. Et procedit tunc ex
veris et necessariis: quod falsus
et contingens nihil probat licet
possint inferri. Et ostensiva de-
monstratio est duplex: scilicet.

Propter quid. Est ubi
effectus demonstratur per cau-
sam: vt omne rationale est risi-
bile: et omnis homo est rationa-
lis: igitur omnis homo est risibi-
lis ubi effectus scilicet risibile de-
monstratur per causam. scilicet rati-
onale.

Quia est. Est ubi causa
demonstratur per effectum: vt
omne risibile est rationale: et omnis
homo est risibilis: ergo omnis
homo est rationalis.

Notabile. 1.

Ad impossibile. Est que cum una manifesta falsa
inferat unam manifeste falsam a cuius falsitate sit regressus ad
primam falsam cuius contradictorium ostendit esse verum. vt
si quis admitteret illam. Omnis homo est irrationalis tunc
contra eum formabit talis demonstratio ad impossibile. Et
homo est irrationalis: et respondens est homo: igitur respon-
dens est irrationalis ibi conclusio est manifeste falsa: et non
minor: erga maiorem per consequens sua contradictoria vera:
que fuit proterue negata. Et illa demonstratione utimur contra
proteruos respondentes ideo syllogizare ad impossibile (fm
philosophi. 2. Priorum) est una potestas syllogistica de qua
vide in fine tract. 4. Pe. 114. fol. 97.

*Demonst. ostens.
et ad imposs. dicitur
quod demonstr. ostens.
procedit ex posi-
bus fm naturam
et ex veris. Sed
demonst. ad impos-
procedit saltem ex
vna falsa. Queni-
unt tamen in hoc quod
possunt fieri ex
eisdem terminis.*

Sciendum est primam demonstrationis diffinitionem
dari tam de demonstratione quia est: quam propter quid. Et prima diffinitio di-
citur formalis: non quod datur per causam formalem syllogisticam demonstratur:
scilicet modum et figuram sed quia datur per finem qui reducit ad causam forma-
lem. Unde facere scire dicitur finis demonstrationis. Sed secunda diffinitio
datur solum de demonstratione propter quid: et dicitur materialis: quia datur
per illa que sequuntur materiam scilicet premissas et terminos: sicut est veritas:
immediatio necessitas. Ex his diffinitionibus intellectus inferitur et prima ex-
ponatur vt supra circa textum dictum. Secunda vero sic intelligitur. Demon-
stratio. scilicet ostensiva et propter quid est que est. scilicet procedit ex veris. scilicet premissis et
primis. scilicet principiis et immediatis scilicet propositionibus et notoriis et prior-

*Notabile. 2.
Formalis diff.
demonstrationis
Materialis diff.
demonstrationis
Diff. demonstra-
tionis intelligitur.*

Liber primus

ribus scz quo ad naturam: causis scilicet conclusionis.

¶ Dicitur demonstratio scz offensiva ppter demonstrationem ad impossibile que non procedit ex veris.

¶ Dicitur propter quid: propter demonstrationem quia est: cui ultima diffinitionis particula non convenit.

¶ Dicitur veris quia falsum nihil probat excludit per hoc omnis syllogismus cuius una vel ambe premisse sunt false.

¶ Dicitur primis scz principiis. qz omnis demonstratio mediate vel immediate potest resolvi in prima principia ad minus metaphisicalia que (vt. 4. meth. dicit) aliarum scientiarum principia stabiliunt. Unde demonstratiois quedam principia sunt incopleta vt subiectum et passio quedam complexa vt premisse.

¶ Dicitur immediatis. Unde immediata ppositio dicit: quia nulla est prior: nec notior in ordine ad inferendam conclusionem: sicut debent esse premisse.

¶ Dicitur et notioribus: et prioribus: scz quo ad naturam: premisse enim natura notiores et priores conclusionem sunt: vt quest. 4. dictum est.

¶ Dicitur causis: scz conclusionis qz premisse (fm philosophu) non solum sunt cause conclusionis in essendo sed etiam in cognoscendo: quia conclusio formaliter non cognoscitur nisi per premissas.

Rndet ad qsti.

¶ Ad questionem responderetur demonstrationis diffinitiones (vt dictum est) intellecte sunt bone et sufficetes. Nec conclusio est de mente Arist. ubi supra.

Obiectionis solutio.

¶ Ad argumentum dicitur quo ad partem eius primam. Circa culationem in diuersis generibus causarum non esse phibitam. Quando enim scire diffinitur per demonstrationem tunc demonstratio habet se vt causa efficiens Sed quando demonstratio diffinit per scire tunc scire habet se vt causa finalis Ad partem vero secundam argumeti dicitur q non fit extra conclusionem qz secundam diffinitionem (vt dictum est) diffinit tantum demonstratio propter Quid.

Questio nona.

Causisqz eiusdem esse.

¶

¶ Nec est secunde diffinitionis ipsius demonstrationis ultima clausula: que fm Albertu et Buridanu sic exponitur. Causisqz conclusionis. i. sic esse sicut p antecedens significat esse: et causa sic esse sicut per consequens significatur esse intendit itaqz Arist. per dictam clausulam ostendere premissas causas esse conclusionis: et hinc sequens mouetur questio.

¶ D. Premisse sunt cause conclusionis.

Extra questionem obijciunt.

¶ Vel vt alij dicunt. ¶ In omni demonstratione ppter qd sic sit q sicut p asis scatur sit causa sic esse sicut per consequens scatur esse. Aider q non: qz datur demonstratio etiam ppter quid ubi antecedens non videtur esse causa consequentis: vt patet in illo exemplo. Siue rationale est risibile: et ois ho est rationalis: ergo omnis homo est risibilis: in qua demonstratione cu rationale et risibile idem sint vnum non est causa alterius: cum idem nunq sit causa sui ipsius.

¶ In oppositu est Arist. vt supra. Quomodo vero premisse cause sint conclusionis sequenti habes notabili.

¶ Quia ergo. Quippe demonstratio est talis solum est talis qd ad se regit. Et
¶ Quia ergo. Quippe demonstratio est talis solum est talis qd ad se regit. Et
¶ Quia ergo. Quippe demonstratio est talis solum est talis qd ad se regit. Et
¶ Quia ergo. Quippe demonstratio est talis solum est talis qd ad se regit. Et

*Credulitate quippe etiam in astris quippe magis est credulitas
credulitas quippe quod per se quippe ratiocinatio credulitas et per quippe*
Liber primus

per premissas necesse est magis premissis assentire: cum per premissarum noticiam deveniamus in conclusionis noticiam. Et propterea etiam premissarum noticia maior est. i. perfectior et intensior noticia conclusionis hoc tñ intelligendum fm modum notabilis sequentis.

Sensum. Est illa noticia cuius veritas apparet ad sensum siue per experientiam sensitivam: vt cum rusticus videt lunam eclipsari tunc habet illius credulitatē. Lurā eclipsatur. Et hec noticia non est scientifica.

Mōbile. 2.

Credulitas conclusio-
nis acquirat
aut per

*An eadez celo
demonstrat plu-
ribus demonstrati-
onibus tñ possi-
bile est plus as-
sentire conclusioni
premissis.*

Demon-
stratione: et
hoc duplici-
ter: aut

Per unā demonstrationē tantū. Et
hic necesse est magis credere premissis q̄ con-
clusioni: vt est credulitas illius conclusionis: om-
nis homo est risibilis: quādo acquirat per illud
medium rationale.

Per plures demonstrationes quādo-
scilicet veritas concluditur per plura media pos-
sunt enim demonstrationes augeri per plura
media: vt habetur infra in textu Arist. quest. 22.
habet enim tunc conclusio plures gradus cre-
dulitatis.

Rōndet ad q̄st.

Ad questionem respondetur. In omni demonstratione ne-
cesse est necessitate condicionata premissarum noticiam alicuius conclusionis
esse maiorem noticia eiusdem conclusionis. Hec conclusio patet verbis et
ratione Aristotelis vt supra dictum est.

**Obiectiois so-
lutio.**

Ad argumentū dicitur: totum cōcedendo cum procedat
de certitudine per sensum habita de qua non est ad propositum.

Quest. vndecima.

Semper enim illud est tale magis ob quod unūquodqz est
5. tale. Vcluti magis id est dilectum atqz amatum ob quod
amamus atqz diligimus. Quare si ob prima scimus ac credi-
mus et illa sane scimus ac credimus magis: quoniam ob illa et
ipsa scimus posteriora.

*In presenti textu Arist. precedētis questionis conclusionē probat scilicet pre-
missarum noticiā esse maiorem noticiā conclusionis: qz conclusio scitur propter
premissas: ergo premissae magis sciuntur: ppter unūquodqz enim tale et ipm
magis. Et ex hoc sequens mouetur questio.*

*vt qz scimus qz scimus
ppter premissas
premissas magis*

**Ad. Propositio Arist. propter unūquodqz tale et ipsum
magis tale sit vera.**

*Item for qz scimus qz scimus
ppter premissas
premissas magis*

Posteriorum.

218.

¶ Videtur quod non. Quia non sequitur Hemispermum nostrum est calidum propter solem ergo sol est magis calidus.

¶ In oppositum est Arist. fin. quod dicta in ppositiōe aduerbiū magis nō dicit intensionem forme sed prioritatē ordinis ita ut premissa dicantur magis i. prius ordine sciri q̄ ipsa conclusio: vt. 4. conditione videtur.

¶ teneat psequētia ad intentū dicte ppositiōis. 4. sequentes requiruntur conditiones.

¶ Prima conditio. q̄ arguat in causis vniuocis. i. q̄ predicatum vel p̄p̄ietas in qua fit cōparatio vniuocē cōueniat causē et effectui. Unde nō tenet argumentū in oppositū adductum: quia caliditas nō p̄uenit vniuocē Hemispermio nostro et soli. Sol enim effectiue et virtualiter solum est calidus. Hemispermū autem nostrū subiectiue et formaliter.

¶ Secunda conditio. q̄ arguatur in causis per se: scilicet q̄ vnum illorum que sic comparantur adinuicem sit causa alterius: non quidē simpliciter in essendo: sed in essendo tale. Unde nō sequitur domus est alba propter domificatorem: ergo domificator est magis albus: licet enim domificator sit causa per se domus non tamen est causa per se domus albe sed magis ipsa albedo.

¶ Tertia conditio. q̄ predicatum in quo fit comparatio suscipiat magis et minus non ut dicant intensionem et remissionem sed ordinem prioritatis et posterioritatis (vt supra dictum est) vnde bene sequit filius est homo propter patrem: ergo pater est magis homo. i. prius est hō q̄ filius.

¶ Quarta conditio. q̄ vniū extremorū sit causa sufficiens et ad equata effectus. Unde nō sequit: homo est ebrius propter vinū ergo vinū est magis ebriū: quia vinū nō est totalis causa inebriationis: sed preter vinū requiritur ascēsus vaporū ad caput et aliquis sensus ligatio et alia huiusmodi.

¶ Ad Questionē respondet: dicta Aristotelis ppositiō est vera seruatis tñ predictis conditionibus. Et psequētia iuxta p̄p̄ōis intentū formata est bona: pater hoc per Arist. vt supra: et p̄batur tali ratiōe. Quicūq̄ aliquid cōuenit effectui et causē tūc excellentiori modo cōuenit causē q̄ effectui: quia causa dignior et perfectior est suo causato igitur ppositiō vera.

¶ Ad argumentū dicitur q̄ nō arguatur fin intentionem dicte ppositiōis cum prima desit conditio. 2^a.

¶ Contra q̄stionem obijciunt.

¶ Magis dicit ordinis prioritatē

Supra dicitur q̄ dicitur p̄p̄ioram. Ergo p̄p̄ior

et non in ratiōe q̄ amittit.

et arguit in ratiōe totalibus.

¶ Respondet ad q̄st.

¶ Obiectionis solutio.

Questio. xij.

Et etiam patere dicimus fieri nō posse vt circuli modo demonstratio simpliciter conuertatur: si demonstratiōem ex prioribus et notioribus oportet esse.

¶ Ad circulo demonstrare non sit possibile Arist. probat primo sic. Omnis demonstratiō sit ex prioribus et notioribus: si vero contingeret circulo demonstrare idem esset prius et posterius: notius et ignotius respectu eiusdem.

*Et ratiōe vna demonstrata est magis nota p̄p̄ioris q̄ prius q̄ demonstrat, de vno
fuit alterius q̄dolo p̄p̄iora fuit notior p̄p̄iora q̄m infert vbi notū et ignota
vbi Non p̄p̄iora in dicitur p̄p̄iora demonstrandi. nō p̄p̄iora q̄dolo
nō non fuit ad idem, vt p̄p̄iora in demonstratiōe nō ratiōe. p̄p̄iora p̄p̄iora
est ad magis et posterius q̄d ad naturam, vbi ratiōe in p̄p̄iora fuit,*

Liber primus

¶ Demonstratio circularis sit possibilis.

¶ Videtur qd sic. Quia (vt habetur. 2. p. h. 1. 1.) cause sunt sibi inuicem cause ergo poterunt sibi inuicem demonstrari: et per consequens possibile est circulariter demonstrare.

¶ In oppositum. Est Arist. dictis cum rationibus ⁊ pro questionis solutione vnum ponitur notabile ⁊ tres casus quibus circulariter arguitur iuncto vno corollario.

Demonstratio circularis.
Est que ex conclusionē prioris de-
monstrationis cū cōuertēte vni⁹
premissis infert aliam premissam:
exempla habent̃ infra tribus in-
feralibus. Et demonstratio circula-
ris est duplex scz.

Circulo contingit demonstrare tribus casibus.

Primus casus. Quando arguitur in diuersis demonstra-
tionum generibus: scilicet propter quid. Et quia est ut sic arguendo. Quando
cunq; terra diametraliter interponitur inter solē ⁊ lunam Luna eclipsatur
sed luna existente in capite vel cauda draconis terra diametraliter interpo-
nitur inter solem ⁊ lunam: ergo luna existente in capite vel cauda draconis
ipsa eclipsatur: hec est demonstratio propter quid cum effectus demonstretur
per suam causam. Alterius circulariter arguendo proceditur ab effectu
ad causam sic. Luna eclipsatur quando cunq; terra diametraliter interpo-
nitur inter solem et lunam: sed luna existente in capite vel cauda draconis
ipsa eclipsatur: ergo luna existente in capite vel cauda draconis terra diame-
traliter interponitur inter solem ⁊ lunam. Et hec est demonstratio quia est.

¶ Secundus casus. Quando arguitur in eodem genere de
monstrationis sed per diversas causas : nam cause sunt sibi inuicem cause
(ut habetur. 2. Philosophorum et. 5. Metheozorum. Et ita per deambulationem
potest demonstrari sanitas in genere cause efficientis sic. Quandoquē
cibus bene descendit ad fundum stomachi sanitas acquiritur. Sed per de
ambulationem post cenam cibus bene descendit ad fundum stomachi ergo
per deambulationem post cenam acquiritur sanitas. Sic etiam circulariter
per sanitatem potest demonstrari deambulatio in genere cause formalis sic.
Quandoquē sanitas acquiritur cibus bene descendit ad fundum stom
achi. Sed per deambulationem sanitas acquiritur ergo per deambulationē
cibus bene descendit ad fundum stomachi. Et ita in diversis causarum ge
neribus contingit circulo demonstrare.

Deambulatio
post cenam est
causa salutis.

Posteriorum.

Cap. I. De demonstratio similis. Diffor-
miz possibiles est in his quibus sapientibus et per
Ani formis vero minus,
219.

Tertius casus. Quando una conclusio demonstrationis ostē-
ditur per plures demonstrationes: tunc per ipsam potest demonstrari una premis-
sarum unius demonstrationis per quam prius conclusio demonstrabatur: ut demon-
strando illam: ois homo est risibilis per multas premissas primo per illas.
Omne rationale est risibile: ois homo est rationalis: ergo ois homo est risibilis.
Secundo per illas premissas. Omne compositum ex materia et forma rationali
est risibile: et omnis homo est compositus. et ergo omnis homo est risibilis.
Et per istam conclusionem circulariter potest demonstrari una premissarum ex
aliqua duarum demonstrationum ut sumendo dictam conclusionem pro maiori
et conuertente minoris prime demonstrationis pro minori tunc inferitur maior
dicte demonstrationis sic. Omnis homo est risibilis: et omne rationale est ho-
mo: ergo omne rationale est risibile.

Ad questionē respondetur. Demonstratio circularis non est
possibilis nisi tribus casibus iam dictis. Nec conclusio patet per rationes
supra circa tertium Arist. adductas.

**Ex dictis sequitur demonstrationē circularem esse possi-
bilem dictis in casibus et quidem dupliciter.** Uno modo sumendo conclusionē
cum conuerfa maioris inferendo minorem. Alio modo sumendo conclusio-
nem cum conuerfa minoris concludendo maiorem. Et conuersio in proposito
est extremorum transpositio manente qualitate et quantitate.

**Ad argumentū dicitur non esse inconueniens causas sibi
inuicem demonstrari ut casu secundo dictum est.**

Questio. xiiij.

Cum aut fieri nequeat ut id aliter sese habeat cuius est ab-
solute scientia id necessarium est profecto quod demonstra-
tiua sciri scientia potest. Atque ea est demonstratiua scientia
quam habemus demonstrationē habendo. Est ergo demon-
stratio ex necessarijs ratio. 7.

Hic circa principium. 4. cap. Arist. hanc intendit conclusionem. Syllogis-
mus demonstratiuus procedit ex necessarijs: quia omnis syllogismus faciens
scire procedit ex principiis necessarijs: sed syllogismus demonstratiuus est hu-
iusmodi: igitur maior patet: quia ois syllogismus faciens scire facit conclusionem
necessariam: sed conclusio necessaria non scitur nisi ex principiis neces-
sarijs. Et hinc sequens mouetur questio.

**Ad. Omnis demonstratio sit ex necessarijs perpetuis et
incorruptibilibus.**

Ad id quod non. Quia ois demonstratio est ex terminis et propositionibus: sed termini et
propositiones non sunt necessarie perpetue et incorruptibiles quia possunt non esse igitur. et c.

Ad istam questionem
obijcit.

f. iij

Liber primus

¶ In oppositum. Est conclusio Arist. superius adducta. Item de necessario prime intentionaliiter et secunde intentionaliiter prout attribuit consequentijs et propositionibus: vide. i. parte sequentiarii Marf. fol. 186. sed pro alijs terminis in questione positis: vt sequitur nota.

Mobile. 1.
Sano est al est per
pma qd regit ab
pma a tempore
Mobile. 2.

Prime intentionaliiter. Est qd habet principium et caret fine: vt anima intellectiva.
Secunde intentionaliiter. Est vna passio pponitur. Et illa dicitur esse perpetua que quicumqz formatur vel formabitur semp est vera: vt deus est. Et ois propositio per se dicitur perpetua cum copula in eadem absoluat a tempore.

¶ **Ad aduertendum ulterius.** Quod eadem distinctio que habetur hic de perpetuo: etiam de incorruptibili dari potest. Quia incorruptibile in proposito capis logicaliter: vt tunc valet sicut infalsificabile: vt ista ho est risibilis dicitur incorruptibilis. i. infalsificabilis: qz nunq pot esse falsa. pferim in esse cognito. Sed incorruptibile prime intentionaliiter est quod non potest corrumpi. Et sic omne perpetuum est incorruptibile: sed non econtra: qz deus est incorruptibilis et tamen non perpetuus: cum careat principio.

Ridet ad qst.

¶ **Ad questionem respondet.** Dis demonstratio ostensiva et mansua est ex necessarijs perpetuis et incorruptibilibus. Nec conclusio patet verbis ab initio positis. Et probatur ratione tali ipsius Aristotelis. Omnis demonstratio pcedit ex pponibus p se sed ois talis p se est necessaria igit. et c.

Demonstratio
mansua et no ma
sua.

¶ Dicitur in conclusione ostensiva propter demonstrationem ad impossibile: et que procedit ex falsis (vt dictum est quest. 8.)
¶ Dicitur mansua propter demonstrationem non mansuam. Est enim demonstratio mansua cuius propositiones naturaliter semper sunt verum mansua per oppositum cuius premisse possunt esse false vel ad minus vna earum. vt omne rationale est risibile: et socrates est rationalis: igitur socrates est risibilis: ponendo socratem non esse minor fit falsa.

Obiectionis solutio.

¶ **Ad argumentum dicitur pcededo terminos et ppones non esse** necessarias perpetuas et incorruptibiles prime intentionaliiter: sunt tamen secunde intentionaliiter.

Questio. xiiij.

2.

¶ Per se aut dicimus ea que sunt in ratione quid est dicente: vt triangulo linea: et linee punctum inest. Ex his enim ipsorum substantia constat: et hec sunt in ratione quid est dicente.

¶ His verbis Arist. circumscribit primum modum dicendi p se. Et infert qd quicquid predicata ponunt in ratione dicente quod quid est. i. in diffinitione quiditativa subiecti illa insunt p se in primo modo. Et ex hoc sequens mouet questio.

¶ **Ad diffinitio et quilibet eius pars predicet de diffinito** in primo modo dicendi per se.

Modus Dandi qui p^{re}dictus est de
diffinitione p^{re}dicta aut p^{re}dicta

¶ Libetur q non. Quia illud quod nō est predicabile nō potest predicari: sed diffinitio non est predicabile: ergo diffinitio non potest predicari: maior patet quia actus presupponit potentiam: minor probatur quia diffinitio est complexum: omne vero predicabile debet esse incomplexum.

¶ In oppositū. Est Arist. et communis auctōr sentētia: nam predicari in primo modo dicendi p se. Et predicari diffinitionē vel partē eius de suo diffinito: vel de aliquo superiori aut inferiori ad diffinitū. Exēpla infra ponuntur: Unde ad hoc plenius intelligendū tria sequuntur notabilia.

Preedicari in p
mo mō dicent i
per se.

Quid nois. Est oratio exprimens illud qđ per diffini-
tium scatur gramaticaliter: vt vacuum est locus non repletus
corpore. Et talis definitio est terminorū supponentiū ⁊ nō suppo-
nentium: accidentalīū ⁊ substantialīū: complexorū ⁊ incomplexo-
rum: de hac nihil alı propofitum. *f. r. d. q. 1. p. 1. c. 1. v. 1.*

Diffi-
nitio im-
mediate
diuidit
in diffi-
nitionē.

Quid rei.
Est orō exp-
mens princi-
pia vel cau-
sas diffiniti.
et talis solū
est entiū. Et
est duplex, s.

Quiditativa.

Est que datur p
essentialia & intri
seca ipsius diffini
ti: vt hō est anīal
rōnale. Et est du
plex: scz.

Nō quidā
tina. Est que dat
per extrinseca vel
p causas diffinit
Et est duplex scz.

Lōpleta. Est que datur

per oēs conceptus quiditati-
ue superiores: ⁊ per omēs dif-
ferētiās: vt corpus est ens sub-
stantiale corporeum.

Incōpleta. Est que datur per proximū genus ⁊ differentia: vt corpus est substantia corporea. Et sic sola species diffinit capiendo speciem tam pro specie subalterna q̃ specialissima.

Descriptiua. Est que datur per accidētia seu per effectus simpliciter posteriores: vt homo est animal: risibile: bipēs.

Causalis. Est que dat
per causas diffinitiv: et tonitru-
um: est sonus factus in nube
propter inclusionem ignis in
nube.

Notabile 16

Lonitruñ.

¶ Sciendū questionē presentem tantū de diffinitione quiditativa intelligendā. Et ad hoc q̄ aliquid sit proprie diffinibile diffinitione quiditativa. 5 requiruntur conditiones.

¶ Prima qd sit ens posituum et per hoc excluduntur non entia: et etiam priuatiua definitio eni est quiditatis expressiua (vt habetur. i. Top.) sed non entia et priuatiua non habent quiditatem.

¶ Secūda q̄ sit ens p̄ se excludunt entia per accidēs: vt hō grāmaticus: hō
niger nam (vt dicit. 7. Meth.) eius quod nō est per se vnū nō est diffinitio.
¶ Tertia q̄ sit ens reale per hoc excluduntur secunde intentiones que soli
diffiniuntur diffinitione descriptiua.

Flöbile. 2. de
ditiōibus diffi-
nibilis.

De his vide
Seco. in. 4. dist.
1. qst. 2. 7 Equil
quest. 1. lib. 4.

*Ergo per arduum loquimur quod est aggregatum de natura diversarum specierum motus. ubi si
illud non est definitio generalitatis. Ergo per arduum motus quicquid ardui speciei in
tanta ratione organorum rationalia et fructiva. De quo in 6^a motus:*

Liber primus.

¶ Quarta q̄ sit vniuersale particulā em̄ (vt. 7. Meth. nō est bl̄finitio cū non habeat quiditatem: est enī de ratione quiditatis q̄ sit cōmunicabilis.
¶ Quinta q̄ sit compositū. i. nō simpliciter simplex. Et per hoc excluditur ens differentis vltimē: etiā pp̄ie passiones.

Rōbile. 3.

Primus modus

dicendi per se. Est qñ predicatū est ratio. i. diffinitio vel pars rōnis. i. diffinitio ipsius subiecti. An ppōnes dicunt esse in primo mō dicendi per se dupliciter: scz.

Etiā negativē dictarū ppōnūz sunt in p̄mo mō: Etiā qñ nomen causē pōicat de nōte effect⁹: vt rōbile ē rōnale

Directe
et hoc fit tripliciter.

Primo. An̄ tota diffinitio p̄dicatur de suo diffinito: vt aīal est cor⁹ pus animatū sensitivū.

Secdo. An̄ pars diffinitiois p̄dicatur de suo diffinito: vt aīal est cor⁹p⁹.

Tertio. An̄ diffinitio vel pars diffinitiois predicatur de aliquo sup̄iori vel inf̄iori: ad ip̄m diffinitū: vt cor⁹p⁹ est aīal rōnale. petrus est aīal rōnale. zc.

Primo. An̄ diffinitū predicatur de diffinito: vel de parte: vt aīal rōnale est homo rationale est homo.

Secundo. An̄ differentie essentialēs nō disparate de se inuicē predicantur: vt sensitivū est rōnale.

Tertio. An̄ predicatur synonimū de synonimo: vt homo est homo.

Rōdet ab q̄st.

¶ Ad questionē respondetur: diffinitio quiditativa z queli⁹ bet eius pars predicatur de diffinito in primo modo dicendi per se. Nec conclusio est de mente Arist. verbis supra adductis. Et probatur per rationē Linconiensis sic. An̄ quiditas subiecti egreditur de quiditate predicati est primus modus dicendi per se. Sed sic est qñ diffinitio quiditativa vel pars eius predicatur de diffinito: igit maior est Linco. minor est de mēte Arist. 2. Topi. vbi dicit diffinitionē z quālibet eius partē enunciare quiditatē diffiniti.

Obiectio solutio.

¶ Ad argumentū dicitur predicabile capis vno modo large pro omni illo q̄ potest predicari. Et sic negat minor. Alio mō capis stricte pro vniuersali. Et sic totū conceditur argumentū: sed ita nō capitur in pposito.

Questio. xv.

¶ Et item ea quorū in ratione que quid est patefacit ea ipsa sunt quibus insunt: quo pacto linee quidē rectum z curuum inest: numero vero par atq; impar: primū atq; compositū: figura deniq; laterū equaliū ac altera parte longior.

¶ His verbis Arist. hanc ponit conclusionem. Illa predicata predicantur in secundo modo dicendi per se in quorū quod quid est ponitur subiectum: patet exemplis: quia linee inest rectum z curuum: numero par z impar: etiā primum.

Posteriorum.

221.

et compositum: equilaterum inest yfopleuro: et esse altera parte longius inest scalemoni in secundo modo dicendi per se. Et de trianguli speciebus (de quibus etiam ultima duo sunt exempla) sequens habes metrum.

Omnia plenus equat: scalemon nil: sed duo chelids.

Yfopleurus habens. 3. latera equalia.

Scalemon habens. 3. latera inequalia.

Yfocheles habens. 2. lat. equalia tantum.

C. D. Propria passio sit predicabilis per se de suo subiecto in secundo modo dicendi per se.

¶ Aides q. nō. Quia nullū accidēs predicat per se de suo subiecto: sed oīs ppria passio est accidēs igit. et maior est Arist. in hoc primo: minor est Porphyrius. De. Dif. in cap. de genere ubi propriā passionem vocant accidēs. ¶ In oppositū est Arist. Et ppria passio in pposito. est terminus cōplexus vel incōplexus: notatiuus vel magis notatiuus predicabilis de alio accidentaliter et ueritabiliter. Dicit cōplexus: ut equale vel inequale dicit ppria passio quātitatis. Dicit incōplexus ut risibile est ppria passio hominis. Dicit cōnotatiuus excludit per hoc oīs terminus absolutus quorū nullus est ppria passio. Dicit vel magis cōnotatiuus hic inuitur q. predicabile est ppria passio vniuersalis. Et tēpus ipsius motus. ¶ Subiectū vero in pposito. Est terminus absolutus vel minus cōnotatiuus de quo alter terminus est predicabilis accidentaliter et ueritabiliter. Unde predicari in secundo modo dicendi per se. Est ppriam passionē predicari de suo subiecto: vel de aliquo inferiori aut superiori ad tale subiectū: ut latius sequenti patet notabil.

Contra questionem obijciuntur.

Propria passio in pposito.

Passio composita non subiecto. Aristoteles non

Subiectū in pposito.

Secundus modus dicendi per se. Est qū subiectū est de rōne. i. diffinitōe predicati. Et ppōnes dicuntur esse in secundo modo dicendi per se dupliciter.

Directe et hoc tripliciter.

Reductiue et hoc tripliciter.

Primo. Quā ppria passio predicatur de suo subiecto: ut hō est risibilis.

Secundo. Quā passio predicatur de alio quo inferiori vel superiori ad tale subiectū ut petrus est risibilis: animal est risibile.

Tertio. Quā interpretatio ueritabilis predicatur de suo interpretato: ut philosophus est amator sapientie.

Primo. Quā subiectū predicatur de ppria passione: ut risibile est homo.

Secundo. Quā una passio nō disparata predicatur de alia ut risibile est flebile.

Tertio. Quā oppositae et negatiue dicuntur: ut nullus hō est risibilis. et.

Notabile.

Passio predicatur 2. modo de superiori vel inferiori ad subiectū si ppō per se nō presupponit ppōnem de oī: sin secus tūc nō est verū.

C. Ad questionem respondetur. Quia ipsa sit vera: ut patet ex textu Arist. superius adducto et probat ratione talia illa ppositio est in secundo modo dicendi per se in qua subiectū est de ratione predicati. Sed sic est quādo ppria passio predicatur de suo subiecto: igit. et maior est philosophi et est diffinitio secundi modi dicendi per se. minor probat quia subiectū semper ponitur

Rūdet ad qst.

Liber primus

**Objectionis so-
lutio.**

T Ad argumentū dicit. **Q**ue propria passio sit accidens proprium non comune cum vero Arist. dicit nullū accidens per se predicari de suo diffinito: loquitur de accidente comuni.

Pro complemento dictarum duarū questionū
sequens mouetur dubium.

**Contra dubium
obijcitur.**

Ubi dicitur, An tantū duo sint modi dicendi per se.

¶ Videtur q. non. Quia tot sunt modi dicendi per se quot sunt modi predi-
candi per se sed decem sunt modi predicandi per se igitur. ¶ Et maior videtur
manifesta minor probat: qz vni quodqz predicamentū habet modū predica-
di per se distinctum a modo predicandi omnium aliorum predicamentorum.

¶ In oppositū. Est cōmunis auctōrum sentētia, tamen pro dubij solutione vnum prēmittitur notabile.

Notabile.

Grē modi dicē-
di p accidēs pnt
assignari. 3. pri-
mus qñ accñs
pōt cat de subie-
cto. scđus qñ p
dicat subiectū de
accidēte. terti⁹
qñ accidēs pōt
cat de accidēte.

Per seita //
tis modus ē
triplex: scz.

Essendi. Est predicatū essentialē qđ nō predica-
tur de aliquo denominatiue. Et iste modus solū est incōplexor:
vt homo: animal. &c. Et iste est tertius modus perfectitatis.

Causandi. Est propositio in qua subiectū impo-
tat causam prediati. vt rationale est risibile. Et ille modus
perferatit requirit in omni demonstratiōe propter quod. Et
ille est quartus modus perferatit. *Quintus*

Dicens. Est cuius predicatū est de ratiōe sub-
lecti vel eontra. Et iste immediate diuidit in primū et secun-
dum modos dicendi per se.

Refid. ad dub.

¶ Ad dubium respondetur. Primum duo sunt modi dicendi per se: scilicet diuisionem immediatam ad communem sensum. Illec conclusio est de mente philosophi: probatur tali ratione. In omni modo dicendi per se predicatum est de ratione subiecti vel contra. Si primum est primus modus dicendi per se. Si secundum est secundus modus dicendi per se: tenet per sufficientem diuisionem.

Objectionis solutio.

¶ Ad argumentū dicit cōcedendo vñquodq; predicamē-
torum habere modum predicandi per se distinctū a modo predicandi alioꝝ
predicamentoz: sed negetur q; vñquodq; predicamentoz habeat modum
predicandi per se eo modo sicut per se capitur in proposito: dicit enī per se
hic modum predicandi essentialem vel accidentāle ⁊ conuertibilem: talem
vero modum predicandi non habent omnia predicamēta in ordine ad pri-
mam substantiam.

Questio. xvj.

Præterea id per se dicimus quod nō de subiecto alio dicitur
illo. Insuper alio modo id quidem per se dicimus quod uni
cuiq; competit iuest ob ipsum.

In his verbis Arist. tertium et quartum modos perfectatis ponit. Unde infert quæcūq; nō dicunt de subiecto aliquo illa sunt p se tertio modo. Et quæcūq; insunt alicui ppter ipsum. i. qñ subiectū exprimit causam ob quā predicatū et inest sunt p se quarto modo. Et ex hoc sequens mouetur questio.

¶ Quid. Tertius et quartus modi perfectatis pertineant ad demonstrationem.

¶ Videtur q non. Quia omnis ppositio que ingreditur demonstrationem (sū philosophū) debet esse in primo vel secundo modo dicendi per se: ergo superflue adduntur tertius et quartus modi perfectatis.

¶ In oppositum. Est cōmunis auctoritatem sententia: pro huius questionis solutione duo notabilia et vñm ponitur corollarium.

Tertius est
fendi qd sit ha-
bes quest. fce-
dēt. Et est du-
plex: scz.

Modo

Quartus cau-
fandi qd sit ha-
bes qñ pcedēt
et est duplex: scz.

In mō
perfectatis

Tertio sūt
termini: et du-
plex: scz.

quarto sūt
ppōnes: et du-
plex: scz.

Per se. Est illud qd nō dicit de sub-
iecto. i. non predicat accidentaliter: vel quod nō
inheret alteri accidentaliter: sed per se existit:
vt sunt substantie.

Per accidens. Est illud quod inest al-
teri accidentaliter et non per se subsistit: vt sunt
accidentia: vt omnes termini nouem vltimorū
predicamentorum.

Per se. Est quando subiectum expri-
mit propriā causam ob quam predicatū ei inest:
vt domificator edificat.

Per accidens. Est quando predicatū
inest subiecto non ex eo q causat: sed accidit sibi
vt musicus edificat.

Directe: vt sunt termini significātes
substantias totales: vt homo: asinus: petrus: et
alii termini de predicamēto substantie.

Reductiue: vt sūt termini scātes sū-
stantias partiales: vt man⁹: pesicaput: et h⁹ modi.

Directe: qñ subiectū iporat causam
predicati: vt volūtas vult: loquens loquitur.

Reductiue: qñ predicatū iporat cau-
sam subiecti: vt edificans est edificator.

¶ Et dictis sequitur. Ut etiam Linco. asserit: q scz omnis
ppositio in secūdo modo dicendi per se est etiā in quarto modo perfectatis:
sed nō e contra. Ratio qz in omī ppositione secūdi modi dicēdi per se predi-
catur passio de suo subiecto: quod subiectum est causa efficiens passionis: vt
illa homo est risibilis est in secūdo et quarto modo: ista vero domificator edi-
ficat est in quarto et nō in secūdo modo vt patet.

¶ Ad questionē respōdetur. Quartus modus pertinet ad
demonstrationē immediatē: sed tertius modus solum mediatē. Hec conclu-
sio est de mēte Arist. et pbatur ratione: nam in omī demonstratione potissima
demonstratur propria passio de suo subiecto: sed vbicūq; predicatur propria

Cōtra qñtiones
obijciunt.

Wōbile. 1.

Wōbile. 2.

Cōp.

Respondet ad qñtiones

9

Objectionis solutio.

**Cōtra q̃stionem
objicitur.**

¶ Videſ q non. Quia illa. Socrates eſt animal rationale eſt ppoſitio per ſe et tamē non eſt neceſſaria: qz ſocrate mortuo (ſicut de facto eſt) ipſa eſt falſa.

...

Quinto. Est qñ quidditas vnius extremi
egredit de quidditate aliterius extremi.

Der se
1 km

Propo
itio est du
plex.

Per ac
cidēs fm

Linco. Marl. Modernos: describat per
oppositū modis prioribus, &c.

Höfle, I.

Propo
itio est du
plex.

plex.
 Propter quod videtur est propter quod
 propter quod videtur est propter quod
 subiecto. autem propter quod videtur est
 videtur est propter quod videtur est
 albus est videtur,

Posteriorum.

225.

Propositio

Per se vera: q̄ ex sc̄ati one, oim suo x terminoꝝ de terminat sibi suam veritatē vt hō est aīal: x ppō dicit p se vera dupliciter: sc̄z.

Simpliciter. Que per nullā potentia falsificari potest vt de⁹ est. Sc̄m quid. Que p potenti am naturalem non potest falsificari vt Dis ignis est calidus.

Modo. 2.

Per se falsa. Dicat per oppositum: vt hō est asinus.

Ad questionem respondetur. Dis ppō per se vera est necessaria x non e contra: hec conclusio est de mente arist. x probatur ratione. Omnis ppō que ex sc̄atione suoz terminoꝝ sibi determinat veritatē suam est necessaria: sed omnis propositio per se vera est huiusmodi igitur.

Ridet ad q̄st.

Dicitur in conclusione per se vera propter propositiones per se falsas: vt homo non est animal. Omne animal est homo. Dicitur x non e contra: quia ille hō est coloratus: petrus pōt esse albus sunt necessarie: x tñ nō sunt p se.

Ad argumentum dicitur q̄ dicta propositio sit per se: x etiam necessaria fm regulam alberti que talis est in qualibet ppōne per se copula absoluitur hoc stante dicta propositio sit necessaria.

Obiectionis solutio. Regula alberti

Questio. xviii.

Id itaq; de omni dicimus quod cuiusdā inest cuiusdam non inest. Nec interdum competit: interdum non competit.

8.

Uniuersaliter aut id cōpetere dico quod de omni dicitur x per se: atq; hoc plane quo ipsum est.

11.

His verbis Arist. diffinit ppōnem uniuersalē posteriorisficā ex qua diffinitio infer corolariū ex quo uniuersale inest de omni de per se x fm q̄ ipm manifestū est q̄ quecūq; sunt. Uniuersalia ex necessitate insunt rebus. i. subiectis. Et presenti ex textu sequens mouetur questio.

Diffinitiones dici de omni x vlis sunt bene posite.

Extra questionem obijctur.

Aidet q̄ nō. Quia diffinitiones de oī et vlis nō queniūt oib⁹ p̄sentis sub diffinito: q̄ ista est de omni. Dis hō currit cū sit vlis cū tñ p̄dicatū non insit cuilibet supposito subiecti. Et hec vlis: oīs hō est aīal: x tñ nō est fm q̄ ipm cū p̄dicatū non quertat cū subiecto: igit diffinitiones insufficiēter sunt posite. In oppositum. Est arist. x presens questio duobus notabilibus et quatuor absoluitur corolarijs.

Propositio de omni est duplex. s.

Prioristica. Est ppō cuius p̄dicatū denotat inesse cuilibet supposito subiecti siue sit de ratione eius siue nō vt oīs hō est asinus. Omne aīal est hō de illa agit pmo prior. Et p̄e. h̄is. tract. 1. sub noīe ppōnis vlis eam describit.

Posterioristica describit superius in textu: que descriptio sub alijs verbis exprimit sic. Est ppō cuius p̄dicatum quertat cuilibet supposito subiecti p qualibet differecia temporis: vt hō est aīal. Et ex illa diffinitioe elicit alberti regula habita quest. 17. sc̄z q̄ in omni ppōne p se copula absoluitur

Modo. 1.

Liber primus.

Cōp. 1. de pōiti-
onib⁹ ad pōnē
de omī regitris.

¶ Ex dictis sequitur: q ad hoc q aliqua ppositio sit de omī
ni posterioristica tres requiruntur conditiones.

¶ Prima q semper ita sit sicut res per eam significatur: vt homo est animal
deus est: absoluendo copulam sicut fieri oportet.

¶ Secunda conditio q predicatū in sit cuiuslibet supposito subiecti. Et sic ex-
cluditur illa vel consimilis. Omne animal est homo: que licet fecer per se tū
non posterioristica de omī.

¶ Tertia conditio q predicatū in sit subiecto pro qualibet differentia tēpo-
ris. Et sic excludit illa vel consimilis: omnis homo est albus.

Cōp. 2. de qōru
plici dīna inter
de oī pōsticū z
posterioristica.

¶ Sequitur secundo. Inter ppositionem de omni prioristi-
cam esse quaduplicem differentiam.

¶ Prima in ppositione de omni prioristica requiritur actualis distributio
i. q subiectū actu distribuatur per signum vniuersale: q nō requiritur in poste-
rioristica: vt asinus est animal est posterioristica non tamen prioristica.

¶ Secūda differentia. In ppositione de omni posterioristica requirit q pre-
dicatū in sit subiecto: sed in prioristica sufficit q denotetur inesse: vt omnis
homo est asinus: est prioristica non tamen posterioristica.

¶ Tertia differentia. Solum in ppositione vniuersali reperitur prioristi-
ca sed posterioristica reperit in vniuersali: particulari z indefinita.

¶ Quarta differētia. Ppositio de omni prioristica non tantū est necessa-
ria: sed contingēs vel falsa: posterioristica vero solum est necessaria.

¶ Abile. 2.

¶ Vniuer-
sale est du-
plex.

¶ Prioristicū. Est ppositio cuius subiectū est ter-
minus cōmunis distributus per signū vniuersale. Et sic idem
est vniuersale prioristicū: de omni prioristicū: ppo vniuersalis.

¶ Posterioristicū describitur superius in textu que
descriptio sub alijs verbis in forma sic exprimit. Est ppositio
cuius predicatū conuenit cuiuslibet supposito subiecti pro qua-
libet differētia tēporis per se: z cōuertibiliter: vt hō est risibilis

Cōp. 3. de pōiti-
onib⁹ ad vlt po-
sterioristicū reg-
stris.

¶ Ex his sequit ad vniuersale posterioristicū requiri tres
conditiones. ¶ Prima q talis ppositio sit ppositio de omni. Et sic exclu-
ditur illa vel consimilis: animal est homo: que nō est de omni.

¶ Secunda conditio q talis ppositio sit per se: sic excluditur omnis p-
positio per accidens: vt omnis homo est albus.

¶ Tertia conditio: q talis ppositio sit fm q ipsum. i. q predicatū cōuer-
tibiliter dicatur de subiecto. Et sic excludit illa. Dīs homo est aīal: que licet
sit per se z de omni: nō tamē est fm q ipsum: ideo nō est vniuersalis posteri-
oristica. Et ppositio fm q ipsum est ppositio in qua predicatū dicitur con-
uertibiliter de suo subiecto: vt homo est risibilis. Et omnis talis in qua pre-
dicatur propria passio de suo subiecto.

¶ Ppositio fm
q ipsum.

Cōp. 4.

¶ Sequitur vltimus. Non oēm ppositionē necessariā esse
de omni: nec oēm ppositionem necessariā esse per se: nec omne necessariā esse
vniuersalē: vt patet de illa: homo potest esse albus: que nec est necessaria z tū
nō est de omni: nec per se: nec vniuersalis. Ita etiā nec oīs ppo de oī est vni-
uersalis: vt hō est aīal: nec oīs per se est de omni posterioristico: vt aīal est hō:
nec oīs p se est vniuersalis vt oīs ppo per se in primo modo perfectatis.

¶ Rndet ad qst.

¶ Ad questionē respondetur. Diffinitiones dici de omni z

Posteriorum.

224.

vniversalis esse bene positas intelligendo eas vt dictum est. Nec conclusio est de mente philosophi verbis supra adductis.

Ad argumentū dicit hanc pponem: omnis homo currit esse de omni prioristico: sed nō posterioristico. Et illam omnis homo est animal esse vniversalē prioristica: sed non posterioristica (vt patet ex dictis) Ideo argumentum nihil infert contra dictam conclusionem.

Obiectionis solutio.

Questio. xviiiij.

Non igitur fieri potest vt ex alio genere quicq; in aliud trā, 22.
fiens quicq; demonstret: veluti conclusionem geometricam arithmetica demonstratione.

¶ Quibus verbis Arist. cōcludit nō esse possibile demonstrantē descendere de vno genere in aliud genus sic intelligēdo. Quod demonstrans aliquā passionem de aliquo subiecto alicuius sciētie nō potest eam demonstrare de subiecto alterius sciētie. Et dictam conclusionem Arist. tribus pbat rationibus: quarū prima sumitur ex parte subiecti: secunda ex parte principiorū: tertia ex parte passionis quas vide in textu sup quo etiam sequens mouet questio.

¶ Q. Possibile sit demonstrantē descendere de genere in gen?

¶ Aduetur q non. Quia omnis habēs principia ad oēs sciētias descendit de genere in genus sed demonstrans habet principia ad oēs sciētias: ergo demonstrans descendit de genere in genus: maior est manifesta: minor pbat quia demonstrans est logicus: sed logicus habet principia ad oēs sciētias: igit. 22.

¶ In oppositū. Est Arist. 2 presens questio nō est intelligēda de genere predicamentali quod scz predicat de pluribus specie differētibz: neq; de genere physico quod est materia prima: neq; de genere sensibili quod est obiectū alicuius potentie: sed intelligit de genere scibili quod est subiectū attributiōis alicuius sciētie. Sic q illa que ad ipsum attribuit dicunt esse vnus generis scibilis. Et ita capitur genus scibile in hoc primo et. 4. Meth. vbi dicitur. Sicut vnus sensus est vnum genus sensibile: ita sciētia vnus vnus est generis scibilis. Et genera scibilia sunt duplicia vt sequēti habes notabili.

Contra qstionem obijcitur.

De quo genere p̄sens intelligatur questio.

Genera scibilia sunt duplicia: scz.

¶ Eadem. Vbi vnum comprehendit sub alio siue essentialiter siue accidentaliter: vt ens mobile et ens mobile ad vbi: linea et linea visualis. Et sic bene contingit descendere de genere in genus. Unde per propria principia Methaphisice possunt demonstrari passionēs de subiectis altarum sciētiarū. Similiter dicit q per principia sciētie subalternantis possunt demonstrari conclusionēs in sciētia subalternata.

¶ Diuersa. Vbi vnum nō comprehenditur sub alio. vt ens mobile et argumentatio. Et in his generibus nō contingit demonstrantem descendere de genere in genus.

Mōbile. 1.

Intelligēdū de passionibus transcendentibus seu p̄iis.

*Quia q̄lo. si q̄lo subiectū sunt p̄sens sunt demonstrantē vt descendit de
p̄sens in p̄sens. Et q̄lo. si p̄sens diuersa p̄sens demonstrantē nō p̄sens descendit
de p̄sens in p̄sens. Item si q̄lo diuersa p̄sens et de p̄sens in p̄sens. descendit illud
magis ad p̄sens p̄sens quā ad demonstrantē*

Liber primus

Eclipsim lune
natural' & astro-
nomus considera-
bit.

Respondet ad q̄sti.

Obiectionis so-
lutio.

¶ Descendere de genere in genus. Est probare per propria principia passionem alterius scientie inesse suo subiecto. Vel sicut Egidium est quando una scientia probat aliquid circa ea que sunt alterius scientie ita non inconuenienter tam naturalis quam astronomus considerabit eclipsim lune per comparationem ad diametralē terre interpositionem inter solem et lunam: ex qua umbra terre versus ad lunam porrigitur: et eo medio utitur astronomus per relationem ad existentiam solis in capite vel cauda draconis de quo naturalis se non intromittit. Et ita licet contingat demonstratorem de scientia subalternante descendere in subalternatam ratione medij demonstratiui: illud tamen medium non est omnino et formaliter idem in utraque.

¶ Ad questionem respondetur: non est possibile demonstrantem potissime descendere de genere in genus ubi genera sunt diuersa. Nec conclusio probatur verbis Arist. et probatioibus ab initio positis ratione talis. Autem verisatur circa proprium genus non versatur circa aliud: sed quilibet scientia versatur circa proprium suum genus: igitur maior nota minor est Arist. in hoc primo et 4. meth.

¶ Ad argumentum dicitur precedendo demonstrantem logicum habere principia communia ad omnes scientias: logicus tamen per propria principia non demonstrat passionem alterius scientie inesse suo subiecto ideo non descendit de genere in genus.

Questio. xx.

22.

Ex eodem enim genere ipsa extrema et media necesse est esse.

¶ Pro conclusione predictae questionis Arist. posuit in textu secundam assumit rationem ex parte principiorum et istam. In omni demonstratione necesse est medium et extrema esse eiusdem generis. ergo principia non possunt esse diuersorum generum: et per consequens non est possibile demonstrantem descendere de genere in genus. antecedens patet: quia si non essent eiusdem generis tunc premisse non essent per se sed essent accidentia. et. Et hinc sequens oritur questio.

¶ Ad. In omni demonstratione potissima necesse sit medium et extrema esse eiusdem generis.

Contra questionem
obijciuntur.

¶ Ad idem quod non: quia illa duo extrema homo et risibile sunt diuersorum generum: quia homo est de genere substantie risibile vero de genere qualitatis.

¶ In oppositum. Est Arist. sicut quem per medium intelligit diffinitio subiecti: ut est animal rationale. Sed per extrema intelligit subiectum ut est homo: et propria passio ut est risibile: quia propria passio in demonstratione potissima est maior extremitas: et eius subiectum minor extremitas. Cepit etiam Arist. genus hic sicuti procedit in questione. scilicet pro genere scibili. Unde pro maiori questionis euidencia duo sequuntur notabilia.

Mobile. 1.

Demon-
stratio est du-
plex.

¶ Potissima Est que procedit per causam propriam et immediatam: ut si demonstretur illa conclusio. Omnis homo est risibilis per illam causam: animal rationale.

¶ Non potissima. Est que non procedit per causam propriam et immediatam: ut si demonstretur ebrietas inesse huic subiecto socrates per illam causam vinum.

ut autem hoc demonstratur per medium immediatum in propria non oportet per se probare quod ibi non sunt verba

Extrema esse
de eodem genere
intelligitur dupli-
citer.

Uno modo. Est nihil aliud nisi extrema pre-
dicari de medio per se et sic quod ipsum. i. in proprie per se
et convertibiliter animal rationale est risibile.

Alio modo. Est extrema et medium habere or-
dinem et attributionem ad idem subiectum attributionis: ut
illa scientia que habet considerare de animali rationali ha-
bet etiam de risibili et homine considerare.

Mobile. 2.

Ad questionem respondetur. In omni demonstratione
potissima necesse est medium et extrema esse de eodem genere primo vel secu-
do modo: patet conclusio Arist. auctoritate et probatur ratione superius cir-
ca tertium adducta: quia alias demonstratio non esset ex propriis per se ter-
mini enim diversarum scientiarum non constituunt propriam per se sed per accidens
sed ex propriis per accidens nulla constituitur demonstratio potissima.

Risibile ad quatuor.

Ad argumentum dicitur. Cedo extrema homo et risibile
esse diversorum generum predicamentaliu in proprio tamen sufficit quod sint eiusdem
generis scilicet vel quod predicentur de medio per se et convertibiliter.

Obiectio so-
lutio.

Questio. xxi.

**Quo circa fieri non potest quo geometria contrariorum unam
scientiam esse: vel duos cubos cubum esse demonstret.**

22.

¶ Ex ratione textus questionis precedentis Arist. inferunt quod ad geometriam
non pertinet demonstrare quod oppositorum eadem sit disciplina: quia oppositio et di-
sciplina non sunt per se passionis linee. Nec quod duo cubi faciunt unum cubum:
quia cubus non est per se passio linee sed numeri. Sed primum probare pertinet
ad logicam vel meth. Secundum ad arithmetica: tamen ex principiis geometrie potest
probari aliqua passio perspective: quia subiectum perspective continetur sub sub-
iecto geometrie. Ex quo ergo geometria et alie scientie mathematice proce-
dunt ex passionibus que per se et non per accidens insunt inferunt eas esse
certissimas: potest tamen hoc magis haberi ex textu sequenti.

**Prima autem rationationis figura maxime ad scientiam ipsam
accommodat mathematice scientie namque ut arithmetica geome-**

31.

tria et perspectiva per hanc ut patet suas afferunt demonstrationes.

¶ Hic aristoteles probat quod primus modus prime figure magis facit scire quod
aliquis alius modus: quia manifestum est scientie mathematice que sunt
certissime utuntur: primo modo prime figure per consequens magis facit
scire et inde sequens movetur questio.

¶ Mathematice scientie sunt scientiarum certissime.

Contra questionem
obijciuntur.

¶ Videtur quod non. Quia scientie mathematice nos fallunt et decipiunt que
nos docent pronosticare tempestates: pluviamque similia que non semper eve-
niunt (ut patet apud sensum) per consequens non sunt certissime.

5

Liber primus

In oppositum. Est communis auctorū sententia. Et pro maiorū questionis evidētia tria sequuntur notabilia.

Mōbile. 1.

Arist. 9. cap. huius pōit. 5. differētiās inter sciētias doctrinales et dialecticas de quibus Tatar. 75. B.

Scientie sunt in qua duplici differētia: quia quedā sunt

Divine. Que de divinis et abstractis considerant ut theologia et metaphisica.

Physicales. Que de naturalibus considerant p^{er} ut motui et transmutationibus subsunt: Et scientia physicozū de anima. 76.

Sermoniales. Que de sermone considerant dicunt alias triviales: ut sunt gramatica: logica: et rethorica: de quibus vide in Pe. 118. circa diffinitionem logice.

Doctrinales. Que docent: ut sunt sciētie mathematice nam quib^{us} philosophis licebat (apud veteres) verba facere et querere: queq^{ue} audissent scriberet: que ipsi opinarentur expromere dicebantur mathematici ab his scz artibus (ut inquit Perott.) quas discere atq^{ue} meditari inceperant: quam geometriam musicam ceterasq^{ue} disciplinas altiores mathematica hoc est disciplinas veteres greci appellabant. Unde mathematica (ut sequit^{ur}) describi potest.

Mōbile. 2. de de scriptiōe et divisiōe mathematice.

Mathematica. Est scientia considerās sua considerabilia precise sub ratione quantitatis. Mathematica enim abstrahit a motu et materia non scdm rem sed scdm materiam consideratam: et ita abstrahentium non est mendacium (ut dicitur. 2. Physicozū.) Et habet duas immediatas species. Geometriam et Arithmetica quarum prima est de quantitate continua: secūda de quantitate discreta. Et de certitudine illarū scientiarū sequēs ponitur notabile.

Mōbile. 3.

Una sciētia dicit^{ur} certior alia 5. modis.

Primo ratione obiecti: scz que est de obiecto immobili et immutabili: ut est metaphisica que principaliter considerat de intelligētijs et substantijs separatis que sunt immobiles. Et sic mathematica nō est certior alijs.

Secūdo ratioe facilitatis q^{ue} ad acquisitionē. Et sic gramatica est certissima: quia facillima quo ad acquisitionē.

Tertio ratioe evidētie que. s. habet principia evidētia. Et sic metaphisica est certissima qz (ut dī. 4. meth.) per eius principia stabiliunt principia oīum aliarū scientiarū.

Quarto ratioe modi pcedēdi: que scz habet modū demonstrandi evidētiore suas conclusiones: ut est mathematica.

Quinto ratioe nostri intellect^{us}: que scz sciētia est de rebus magis pportionatis nostro intellectui. Et sic mathematica est certissima cū sit etiā de his que visu pcepti possunt.

Rādes ad qstio:

Ad questionē respondetur. Sciētie mathematice sunt certissime aliarū scientiarū quo ad modū pcedendi evidētiē. Vel (fm Egid.) quantum est ex pte nri intellectus. Nec conclusio videt^{ur} de mēte phi. pbat rōne: illa sciētia est certior alia cui pveniūt plures modi certitudinis: sed sic est de mathematica igit. 76. maior manifestamini^{or} pbat p p^{ri}m. 6. Et hic oportet scientiā certificari et liberere: sicut dicit^{ur} sed mathematica est h^{uius} modi igit. 76.

Liber primus.

mit alter terminus minor: ut ois substantia est ens
et oē aīal est substantia igit oē aīal est ens. Sic au-
get oīne aīal est ens: et ois hō est aīal: ergo ois hō
est ens. Et in tali augmentatiōe semp conclusio pmi
syllogismi debet fieri maior scōt. Et hoc contingit
dupliciter vel respectu pluriū subiectoꝝ ut in exē-
plo prius posito: vel respectu pluriū passioñū: ut sic
oē rōnale est disciplinabile: et oīs hō est rōnalis:
igit ois hō est disciplinabilis. Sic auget oīs hō
est disciplinabilis et omne disciplinabile est risibile
igitur omnis homo est risibilis.

Demonstrationes non potissime augentur simpli-
citer quatuor sequentibus casibus.

*populi qd dicitur in
augeri in formā
capituli. et alii in
qd dicitur in
capituli.*
Primus casus. Quā eadē conclusio demonstrat pluribus de-
monstrationibus ppter quid procedentibus per diuersas causas: ut illa cō-
clusio Omnis homo est risibilis potest demonstrari per illud mediū animal
rationale: et per illud ens factum propter beatitudinem.
Secundus casus. Quando eadem conclusio demonstrat diuersis demon-
strationibus: quāz vna est propter quid: alia quia est: ut iam dicta conclusio
per illa duo media rationale et flebile.
Tertius casus. Quando eadem conclusio demonstratur pluribus demon-
strationibus quia est ut illa. Omnis homo est rationalis potest demonstrari
per illa duo media risibile et disciplinabile.
Quartus casus. Quā eadē conclusio demonstratur pluribus medijs ha-
bentibus se fm sub et supā: ut si demonstratur illa cōclusio omnis homo est
substantia per illa duo media corpus et animal.

Respondet ad q̄stio.

Ad questionē respondet. Demonstrationes potissime: et
ppter qd non possunt augeri p plura media. Sed alie demonstrationes non
potissime pnt augeri dictis. 4. casib⁹ et in latus accipiendo et i post assumēdo
illa conclusio pbat verbis supra positis. Et ps pma conclusionis patet p rōnem
otra q̄st. supius adductā. Scōa vero conclusionis ps ex pōictis est manifesta.
Ad argumentū dicit non esse inconueniens vñū et eundē
effectū p plures causas etiā demonstratiōe ppter qd demonstrari: licet vñ⁹
et idem effectus non habeat nisi vnam causam proximam et immediatam per
quam demonstratione potissima: demonstratur.

**Obiectionis so-
lutio.**

Questio. xxiij.

30.

Alio vero mō differūt esse et ppter qd est: qd palī atq; aliā
vtrūq; p̄siderāt: tales aut sunt ea q̄ ita sese habēt ut altera
sub altera collocet: ut ad geometriam perspectiua. 2c.

q̄ istis verbis Arist. ponit differentiā demonstrationū ppter qd et q̄a est in
diuersis sciētīis p̄mittendo ad hoc tres regulas de scientiāz subalternatiōe
fm quas primo differentiā ponit: vnde et sequēs oritur questio.

Posteriozum.

227

¶ V. Possibile sit vnam scientiā alteri subalternari.

¶ Videtur q non. Quia totius et partis est eadem scientia: sed subiectū scientie superioris est totū respectu scientie inferioris: ergo de subiecto scientie superioris et inferioris est eadem scientia et per consequens vna non subalternatur alteri: cum idem non subalternetur sibi ipsi.

Contra Aristonem obijciunt.

¶ In oppositū. Est Arist. qui (vt dictū est) differentia ponit inter ppter qd et q: est etiā in scientiis subalternatis quoniam scientia subalternas demonstrat ppter quid sed subalternata q: est: vt scientia naualis pphiderat aliqua serenitatis signa in celo subalternat astrologis que pphiderat motus astroz et causas signoz serenitatis. Et sup illa differentia presens mouet questio: pro cuius solutione vnicū premittit notabile de quadruplici scientiarū subalternatiōe.

¶ Vna scientia subalternari alteri. Est subiectū vnius sciētie esse superius ad subiectū alterius sciētie: vt geometria subalternatur mathematice: q: subiectū geometrie est quātitas continua mathematice vero subiectū est quātitas i genere. Et scientia vna dicitur subalternari alteri. 4. modis.

Abile.

¶ Primo quando vna scientia considerat de aliquo propter quid et talis dicitur subalternas: et alia considerat Quia est de eodem. Et dicitur subalternata: vt scientia naturalis considerat de iride q: est portio arcus quo ad q: est cum sit notum ad sensum. Sed perspectiua considerat quare iris est portio arcus quo ad ppter quid. Et ideo quo ad hanc considerationem perspectiua est scientia subalternans naturalis vero subalternata.

Vna sciētia subalternat alteri. 4. modis.

¶ Secūdo modo sciētia dicitur alteri subalternari quādo vna hoc est subalternans est de genere. Et alia. i. subalternata est de specie: et sic mathematica sibi subalternat Geometriam et Arithmetica.

Nullus potest habere scientiam subalternatam (vt dicitur Sco. i. 3. dist. 2) nisi habeat subalternantem: quia species includit essentialiter ipsius genus suū.

¶ Tercio modo: quando vna considerat de aliquo simpliciter: alia de eodē tractat: vt Arithmetica hoc modo sibi subalternat Musicam: quia Arithmetica considerat de numero. Musica vero de numero sonorum.

Vulnera rotunda rari⁹ sanantur q: oblonga. R. idem ad qst.

¶ Quarto modo. Vna scientia dicitur subalternas: quia per principia vel conclusiones eius demonstratur aliqua conclusio in alia scientia. Et sic geometria dicitur subalternans respectu chirurgie: quia per principia Geometrie demonstratur ista in chirurgia vulnera rotunda carpius sanantur q: oblonga: per hoc q: partes vulnorum circularium magis distant quā partes vulnorum oblongorum.

¶ Ad questionē dicitur: possibile est vnā scientiā alteri subalternari modis iam dictis. Nec exclusio patet per Arist. et rōnibus dictis.

¶ Ad argumentū dicitur maiorem esse intelligendā de parte subiectiua vel integrali non autem de parte in modo.

Obiectiōis solutio.

Questio. xxiij.

Manifestum est etiam si sensus quispiā defuerit: necessario et scientiam aliquam deesse: quam quidem consequi nō possumus si discimus vel inductione vel demonstratione.

33.

¶ Philosophus tractatur de syllogismo ignorāte duplicem ponit ignorantiam.

Duplex ignorantia.

Liber primus

rantiam: vnam pure negationis aliam prae dispositionis. Deinde ostendit quomodo in nobis causetur ignorantia pure negationis dicens quod deficiente nobis aliquo sensu a natura necesse est scientiam de propriis sensibilibus illius sensus nobis deficere: quod nec inductione possumus habere tale scientiam: quod inductione procedit ex singularibus que cognoscunt per sensum: nec demonstratione: quia demonstratio procedit ex propositionibus vniuersalibus que cognoscunt per suas singulares.

¶ D. Deficiente nobis aliquo sensu necesse sit deficere scientiam sensibilis illius sensus.

Contra questionem obijciatur.

¶ Auidetur quod non. Quia sensus est causa per accidens scientie: ergo ipso destructo possumus habere scientiam: tenet plequentia: quia causa per accidens est qua destructa nihil minus sequitur effectus.

¶ In oppositum. Est Arist. Et pro questionis solutione duo premittunt nobilia.

Notabile. 1.

Sensus
capitur. 4.
modis.

o Primo pro actu sentiendi. Et sic capitur. 2. post cap ult. Ubi dicitur ex sensu fit memoria.

Secundo pro potentia sensitiva. Et sic. 2. de anima dicitur quinque sunt sensus exteriores. i. potentie sensitivae exteriores.

Tertio: pro organo sensitivo ita capitur. 2. de anima sensibile positum supra sensum. i. organum sensitivum non facit sensum. i. sensationem.

Quarto: pro aggregato ex anima sensitiva: actu sentiendi et dispositione media. Et sic capitur. 2. de anima cum dicitur. Sensus est virtus passiva. In proposito potest capi sensus secundo vel tertio modo.

Notabile. 2.

Sensu com-
tingit deficere aut.

A natiuitate. Ut quando quis nascitur sine organo alicuius sensus. Et cecus a natiuitate dicitur deficere visu Ita capit in proposito. Et apud Arist. in de sensu et sensato dicitur Cecos esse prudentiores quam surdos.

Per violentiam: ut cum quis per orationem vel abscessionem caret aliquo organo: ut quando alicui eruntur oculi.

Ridet ad dub.

¶ Ad questionem respondet. Deficiente nobis aliquo sensu in a natiuitate necesse est naturaliter deficere scientiam per propriam inuentionem de sensibili proprio illius sensus: quantum ad conceptos proprios et speciuocos. Nec conclusio est de mente philosophi qui (ut supra dictum est) eam diuisiue probat argumento.

¶ Dicitur in conclusione a natiuitate: quia cecus cui effossi sunt oculi bene potest habere scientiam de coloribus.

Conclusio de claratio.

¶ Dicitur naturaliter quia deus potest alicui ceco et surdo a natiuitate dare scientiam de sensibilibus visus et auditus.

¶ Dicitur per propriam inuentionem. i. que habentur per proprium exercitium absque aliquo doctore extrinseco per hoc excluditur scientia que habetur per acquisitionem a doctore: quia cecus potest habere scientiam de coloribus per auditum: sunt enim auditus et visus sensus discipline.

228.

4. rurs² a naturitate
 Et regnes² albam
 sub for² et al² - an aut
 2. rurs² a naturitate

Objectionis so-
lutio.

39

Contra questionem
de triplicitate.

Sano est compositus materia et forma

recompense - reffer
des se simpli biter
se ompo

*Demōstratio non de vniuersali sed de particulari. Ita quod si p[ro]p[ri]a est
 Sed de vniuersali non potest dici quod talis conclusio est vniuersalis
 Liber primus.*

Demōstratio nō
 est vltis q[ui] sit ex
 terminis quibus
 nec q[ui] sit ex p[ro]p[ri]o
 subiecto quare ibi
 etia distribuunt.

Höbke. 2.

Demō
 stratio.

Vniuersalis. Est que demonstrat passionē de suo
 subiecto primo et adequato. Unde ad demonstrationē vniuersalē
 nō requiritur q[uod] concludatur conclusio determinata signo vniuersali
 sed requiritur q[uod] talis conclusio sit vniuersale posterioriū.
Particularis. Est illa que concludit passionē de
 suo subiecto nō primo. vt demonstratio que concludit q[uod] socra-
 tes sit risibilis. Vel q[uod] ysochelis habeat tres angulos equales
 duobus rectis. Et demonstratio nō dicitur particularis q[uod] concludat
 conclusionē determinatā signo particulari. Sed quia concludit
 passionē de subiecto nō primo nec adequato.

Höbke. 3.

Demōstr. affirm.
 et negatiua.

Bädel ad q[ue]stio.

Demōstratio dicitur potior alia. Que est dignior et perfe-
 ctior quo ad scire hoc est que magis facit scire q[uam] demonstratio finis est
 scire igitur de quāto demonstratio magis accedit ad illum finem de tanto est
 perfectior et dignior. **Quid vero sit demonstratio ostēditur et ad impossibile**
 dictum est questione. 8. Demonstratio vero dicitur affirmatiua cuius conclusio
 est affirmatiua. Et negatiua cuius conclusio est negatiua.

Ad questionē respondet. Questio est vera p[ro] oib[us] trib[us]
 partibus. Et parte primā questiois Arist. 7. p[ro]bat rationibus: quarū prima.
 Illa demonstratio est potior que demonstrat proximam et immediatā causam
 ipsius effectus. Sed sic est de vniuersali et non particulari. igitur. et.

Secunda pars. 5. probatur rationibus quarum vna est illa demonstratio
 est potior que scitur ex paucioribus. Sed affirmatiua scitur ex vno genere
 propositionis scilicet ex affirmatiuis. Negatiua vero ex duobus scitur generi-
 bus: scilicet affirmatiua et negatiua: igitur. et.

Tertia pars probatur sic illa demonstratio est potior cuius p[ro]positiones
 sunt credibiliores et notiores. Sed sic est de ostēsiua. igitur. et.

Obiectionū so-
 lutio.

Ad argumenta: ad primū dicitur: licet noticia particularis
 demonstratiois sit de obiecto distinctior q[uam] noticia conclusionis vltis: extra t[ame]n
 secūda noticia considerata vt complexa et demonstratiua distinctior dici debet.
Ad secundū et tertiu dicitur: demonstratio affirmatiua vt sic: et nō inquantū
 Quia est: est potior negatiua. Et demonstratio ostēsiua vt sic et nō inquan-
 tum negatiua est potior demonstratione ad impossibile.

Questio. xvj.

45

Vna autem est sciētia que vnius est generis: que cōponit
 ex primis et sunt partes aut affectus horum per se. Diuerse
 vero scientie sunt quarū principia nō sunt ex eisdem nec ex
 vnius principijs principia proficiscuntur alterius.

Hic Arist. cōparat scientias ad invicē penes idēitatē et diuersitatē
 concludens vnitatē scientie sumi ab vnitatē subiecti: ita q[uod] illa sint vnius sciē-
 tie que sunt vnius generis scibiles. Unde et sequēs oritur questio.

Posteriorum.

229.

CV. Scientia unitatem a suo subiecto et distinctionem a suis principiis capiat.

¶ Videtur quod non. Primo quia scientia non capit unitatem a suo subiecto: ergo nec unitatem tenet consequentia: ab eodem habet res quod sit ens et unum ens.

¶ Secundo sic. Distinctio scientiarum sumitur a distinctione subiectorum: ergo non a distinctione principiorum: tenet consequentia: quia idem non habet diversa principia distincta: antecedens patet per Aristotelem. 1. de anima dicentem. Secantur scientie quoadmodum res.

¶ In oppositum. Est Aristoteles. Et pro questionis solutione duo premittuntur notabilia inuncto vno corollario.

**Scien-
tia.**

Simpler. Est simplex habitus alicuius propositionis demonstratae quae descripta est supra questione. 6. Et hec dicitur una a priori intrinsece a propria entitate: quia circumscriptis omnibus scientia est unum ens possibile in predicamentis: igitur est una.

Aggregata. Sunt multi habitus multarum propositionum seu conclusionum ut totalis logica totalis philosophia. Et hec dicitur una a posteriori extrinsece a suo subiecto attributionis.

**Distin-
ctio est du-
plex. scz.**

Intrinseca: quando aliquid per differentiam propriam et essentialem distinguitur ab alio. Et sic quilibet scientia habet unam differentiam intrinsecam et essentialiter quae multoties est nobis ignota per quam differt a qualibet alia scientia.

Extrinseca. Quando principium essentialiter distinctum est nobis innominatum: accipimus unum extrinsecum per principium distinctum sicut distinguimus potentias per obiecta.

Ex dictis sequitur: quod distinctio scientiarum intrinseca non potest sumi a distinctione principiorum ipsius subiecti vel demonstrationis: quia talia sunt extrinseca scientie: ergo per ea non potest sumi distinctio essentialis et intrinseca scientie. Et presens questio loquitur de principiis tam complexis quam incoplexis: ut principia demonstrationis complexa sunt premissae incoplexa subiectum et passio. Arithmetice principium complexum si ab equalibus equalia demas reliqua erunt equalia. Incomplexum est unitas.

¶ Ad questionem respondetur. Scientia aggregata capit suam unitatem extrinsecam a subiecto attributionis: sed diversitatem a suis principiis. Prima pars conclusionis probatur ratione tali. Subiectum in scientia se habet ut terminus ad quem in motu. sed sic est quod motus dicitur unus propter suum terminum ad quem agit. et maior probaturque scientia dicitur motus rationis (ut dicitur beatus Thomas) minor vero est Aristoteles. 5. philosophia. Secunda conclusionis pars probatur. Scientia est eadem propter principiorum identitatem: igitur est etiam diversa propter principiorum diversitatem: tenet consequentia: ab eodem res capit unitatem et diversitatem. antecedens probatur Aristoteles. a signo vel experientia: quia homines vocant scientias eandem propter eandem principia: et diversas propter diversa principia.

¶ Ad argumenta dicitur ad primum: quod probet scientia non capere suam unitatem intrinsecam a subiecto: sed extrinsecam quod etiam conclusio vult. **¶** Ad secundum dicitur negando antecedens et ad probationem dicitur quod in auctoritate Aristoteles. quoadmodum non dicitur circumstantia causales sed dicitur similitudine.

**Contra questionem
obiecti duplici.**

Modo. 1.

Modo. 2.

Contra.

**Principia quod
complexa quedam
incoplexa.**

Respondet ad questionem.

**Objectiones sol-
utio.**

Prima propositio. Scientia aggregata a suis subiectis attribuitur habet unitatem suam a tali subiecto et arguitur. Ita quod de unitate subiecti arguitur unitas scientie. Et distinctio scientiarum aggregatarum tenetur ut arguitur a similitudine principiorum quod quilibet talis habet suam propriam principia et quod ab alijs distinguitur.

Liber primus.

Questio. xxvij.

Interest aut inter quod sub scientia et quod sub opinionem
cadit: et inter scientiam et opinionem.

44.

¶ Finaliter in cap. ultimo huius primi philosophus comparat scientiam ad alios habitus intellectuales ponens primo hanc conclusionem. Scibile et scientia differunt ab opinabili et ab opinione: quia scientia est vltimum et necessarium opinio est possibilium aliter se habere. Et ex hoc sequens oritur questio.

Contra questionem
obijciatur.

Q. Scibile et scientia differant ab opinabili et opinione:
¶ Videtur quod non. Quia illud quod scitur ab vno opinatur ab alio. Et idem ab eodem potest sciri et opinari diuersis temporibus igitur idem erit scientia et opinio. Scibile et opinabile.

Amplius scibile
Scibile triplex

¶ In oppositum. Est contra auctorem sententia. Et est scibile in proposito quod scitur. Opinabile vero quod opinatur: et scibile est triplex quoddam propter quod et est conclusio scita. Remotum vero est terminus conclusio scite. Sed remotissimum est res facta per terminum conclusio scite. Et sicut scibile ita etiam opinabile triplex est. Quomodo vero in proposito capiatur opinio sequenti habetur notabiliter.

Modo. 1.

Opinio
capit tri-
plici fin-
lino.

Communiter. Est cognitio cum assensu siue illa sit cum formidine siue non. Et sic. 5. top. dicit. Scientia est species estimationis. i. opinionis: et illo modo est genus ad scientiam.

Proprie. Est acceptio vnius partis traditionis cum formidine de altera parte. Et sic opinio de dubijs habetur ut rex sedet figura est distincta a re figurata.

Magis proprie. Est cognitio veri et contingentis cum formidine de opposito: et ita capit in proposito dicit enim Arist. opinionem esse circa contingentia que pat se aliter habere.

Contra. 1.

¶ Ex dictis sequitur quod opinio proprie accepta contra sic describitur. Opinio est assensus infirmus alicuius propositionis cum formidine de opposito. et sic opinio est propositionis contingentis siue necessarie. Et tunc scientia et opinio sunt esse de eodem etiam tanquam de scibili vel opinabili propter quod non tamen simul sed successiue. Capiendo vero opinionem tertio modo tunc scientia et opinio non possunt esse de eodem tanquam de scibili vel opinabili propter quod licet bene tanquam de remoto: quia scientia proprie dicta non est de contingenti.

Scientia et opinio
possunt esse eiusdem.

Hoc est verum de
scitia et opinione ac-
tualibus: nam scitia
actualis bene est
compossibilis opi-
nioni habituali
et est opinio actu-
alis scientie habituali

Modo. 2.

Scientia
et **Opinio**
differunt.

Primo. Opinio potest haberi sine argumentatione propria. Scientia vero non potest haberi sine propria demonstratione saltem mediate vel immediate. Dicitur mediate propter scientiam habituale que immediate generatur ex actibus frequenter reiteratis. Etiam propter scientiam actualem que fit ex inclinatione scientie habitualis cum habitus inclinet ad similes actus ex quibus generatur.

Secundo. Scientia est assensus certus et evidens non aut opinio. Et assensus certus debet fieri sine formidine de opposito et respectu propositionis vere.

Tertio. Scientia non potest esse nisi respectu propositionis vere: opinio potest esse respectu vere vel false.

Nam aliquid quod est in
se terminum
quia prima. Et modo notandum est ipa grlo
quod est se permissis notandis.

*Item opinio p[ro]p[ri]a est accepta realiter differt a s[ci]entia et s[ci]entia est obiecti p[ro]p[ri]a
 nis contingens est. S[ci]entia autem est p[ro]p[ri]a. Quid si: et s[ci]entia est opinio h[uius] differt a s[ci]entia
 et opinio est ab intellectu. Quid si: et s[ci]entia est opinio h[uius] differt a s[ci]entia*
Posteriozum. 230.

¶ Sequit[ur] et dictis. Quod per opinionem assentimus cum formidi-
 nez per scientiam sine formidine et illa non contradicunt: similiter enim posset dici
 de scientia et fide: quis enim posset assentire alicui euidenter per scientiam et sine
 euidentia per fidem: sed non sequit[ur] ergo assentit euidenter et non euidenter
 cum non fiat finis idem. Unde euidentia est assensus quo assentimus alicui p[ro]-
 positioni propter aliquam rationem cogentem vel propter manifestam veritatem.
 Primum dicit[ur] propter p[ro]p[ri]as euidentes euidentia intrinseca sicut sunt p[ri]-
 ma principia que per intellectum cognoscuntur. Est enim intellectus habitus
 cognitiuus principiorum et Arist. in textu distinguit intellectum ab opinione
 et scientia: quod intellectus est principium scientie: opinio vero non cum sit p[ro]p[ri]a
 tium. Scientia vero est habitus p[ro]p[ri]us mediate et demonstrabilis: intellec-
 tus vero est habitus p[ro]p[ri]us immediate et indemonstrabilis.

Euidētia qd sit.

*Intellectus qd sit et quō a scien-
 tia et opinione
 differat.*

¶ Ad questionem respondetur. Scibile propinquo differt
 ab opinabili propinquo realiter: et scientia differt ab opinione tanquam perfectum
 ab imperfecto. Hec conclusio est de intentione Arist.: et pars prima probatur
 illa differunt quod unum est contingens alterum necessarium sed sic est de opi-
 nabili et scibili: igitur maior nota minor probat ex diffinitionibus: quod opinabi-
 le est p[ro]p[ri]o p[ro]tens: sed scibile est p[ro]p[ri]o necessaria que sequit[ur] per demonstra-
 tionem. Secunda conclusionis pars patet ex tribus differentiis inter opinio-
 nem et scientiam supra positis quia assensus sine formidine habet se ut perfectum
 assensus vero cum formidine sicut imperfectum: igitur. et c.

R[ati]o ad q[ue]st.

**¶ Ad argumentum dicit[ur] totum concedendo quod idem potest
 esse scientia et opinio: scibile et opinabile respectu diuersorum diuersis etiam tem-
 poribus: sed non respectu eiusdem et eodem tempore: vel tanquam de scibili et
 opinabili remoto non aut propinquo (ut dictum est.)**

*Obiectionis so-
 lutio.*

Circa initium libri. ij. posteriorum sequens ponitur textus.

**Ea que queruntur tot sane profecto quot sunt ea que sci-
 mus: querimus autem quattuor: esse: propter quid est: si est
 atque quid est.**

¶ Hic est secundus posteriorum liber in quo agitur de scibili: quia libro pri-
 mo dictum est de demonstratione que est generatiua scientie et etiam dictum
 est de ipsa scientia que ad scibile refertur modo cum relatiuorum sit eadem
 scientia hic de scilibus determinat. Et presenti in textu Arist. hanc ponit
 conclusionem. Questiones vere scibiles sunt equales his que vere sciuntur
 unde sequens mouetur questio.

¶ V. Tantum quattuor sunt questiones vere scibiles.

*Contra q[ue]stiones
 obiectur.*

¶ Videtur quod non. Quia omnis questio est questio mediis: sed tamen unum est
 medium: igitur tantum una erit questio.

Liber secundus

Quid Arant. 4.
Questiones et ordo
earum (S. m. arist.)

Quid essentialis
questionum ordo.

In oppositu. Est Arist. qui quatuor ponit questiones. scilicet quia est. propter quid est. si est. et quid est. addes exempla. Et querere utrum hoc sit hoc est querere quia est. Et utrum sol deficiat an non scito autem quia est querimus propter quid. ut scito quod sol deficit et quod terra mouetur querimus causam propter quid aliquid fit. ut utrum centaurus sit. aut si deus sit vel non et cognito quod centaurus sit. et quod deus sit querimus quid est centaurus. quid est deus. ponimus tamen communiter alium dictarum questionum ordinem. essentialem ita quod sequens semper presupponat precedentem et non e contra: dicendo quod due primae questiones si est. et quid est. querant deesse rei simpliciter. alie vero duae quia est. et propter quid. de completionem rei cum alia re. Et quid est. presupponit si est. non enim possumus querere de aliquo quid sit nisi prius sit. ita non possumus querere an homo sit risibilis nisi prius sciamus quid sit homo neque possumus querere propter quid homo sit risibilis nisi prius sciamus quia est. id est hominem esse risibilem et ita questio propter quid alias tres presupponit questiones. Et pro maiori questionis euidencia duo notabilia et tria ponuntur corollaria.

f

Notabile. 1.

Questio in proposito. Est propositio necessaria dubitabilis que potest demonstrari. Et omnis talis est verisibilis. Et est quodammodo duplex: scilicet.

Simplex vel
non ponens in nomine
rum quod terminum est.
Est propositio de est secundum adiacentem querens essentialiter rei absolute vel diffinitive. Et sunt due scilicet.

Composita vel
ponens in numero
Est propositio de est tertio adiacente in qua queritur aliquod predicatum inesse suo subiecto. Et sunt due scilicet.

Si est. Est nihil aliud nisi propositio de est secundo adiacente querens essentialiter rei. Et sic querit Arist. Utrum deus sit. Utrum centaurus sit.

Quid est. Est propositio de est secundo adiacente querens de diffinitione vel esse diffinitionis rei: ut querendo de deo quid sit. Et quotiens capiat quid est. dictum est. 3. questione. 1. huius.

Quia est. Est propositio de est tertio adiacente in qua queritur an aliquod predicatum inest subiecto: ut querendo de homine. Utrum sit risibilis vel flebilis vel disciplinabilis. Et quotiens sumatur quia est dictum est. 3. questione. 1. huius.

Propter quid. Est propositio de est tertio adiacente in qua queritur causa quare talis proprietas inest subiecto: ut querendo de homine propter quid est risibilis. Respondetur propter rationabilitatem.

Cor. 1. de tribus
ad omnem questionem
regulis.

Ex dictis sequitur. Quod ad omnem questionem tria requiruntur. Primum quod sit dubia seu quodammodo ignota. Secundum quod aliquid prius notum presupponat. Tertium quod habeat causam vel medium per quod possit demonstrari. Ex quibus patet de primis principijs non esse questionem nec propositionem falsarum nec impossibilem. et c.

In fine primi cap. hanc concludit propositionem. Omnis questio querit medium: probat ratione et exemplo. Ratione sic. Quisquis questio querit causam: ergo omnis questio querit medium: tenet consequentia quia causa et medium idem sunt. Exemplo probat sic. Quia cum querit utrum sol deficiat vel non, querit utrum sit medium vel non. Et ex hoc sequens oritur questio.

Posteriorum. 231.

¶ Sequitur ulterius dictas questiones inter se differre. Pri-
mo quia questiones Si est et Quid est se tenent ex parte subiecti. Sed que-
stiones Quia est et Poterit quid est se tenent ex parte predicati. Secundo diffe-
runt quia questiones Si est et Quid est sunt questiones non ponentes in nume-
rum. I. querentes secundum adiacens. Sed questiones Quia est propter Quid
sunt questiones ponentes in numerum: quia illud quod querit per predicatum
importat aliquam dispositionem circa illud de quo querit. I. circa subiectum.
Et sic due sunt questiones ponentes in numerum: et due non ponentes in nu-
merum ut dictum est.

Cōp. 2. de diffe-
rentia questionū.

Questiōes. 2. po-
nentes i numerū
2. 2. non ponentes

Vere Sci-
bile capitū da-
plicitur.

¶ Uno modo pro illo quod per veram demon-
strationem est scibile. Et sic sola conclusio demonstrabilis
est vere scibilis.

¶ Alio modo pro illo quod est certitudinaliter
cognitū: habita actuali demonstratione. Et sic capit in pro-
posito: nam habita actuali demonstratione per quam scitur
passione suo inesse subiecto statim elicitur si est alie que-
stiones cognoscunt.

Mōbile. 2.

¶ Sequitur presenti ex notabili pōnem Arist. (in qua di-
citur Questiones vere scibiles sunt equales numero his que vere scimus)
sic intelligenda. Tot sunt genera questionū scibilium quot sunt genera sci-
bilitum. Vel sic quod omnis questio scibilis est propositio scibilis et contra.

Cōp. 3. de intel-
lectu propōis
Arist.

¶ Ad questionē respondet. Tantū quattuor sunt questio-
nes vere scibiles in genere: non coincidentes in suis rationibus formalibus.
Hec conclusio est de mente Arist. probatur: ratione diuisiva exprimens di-
ctarum questionū sufficientiam. Omnis questio aut non ponit in numerum tunc
querit essentiam rei simpliciter: sic est questio Si est: vel querit essentiam rei
diffinitive sic est questio Quid est. Aut ponit in numerum tunc aut querit pas-
sionem inesse subiecto sic est questio Quia est: aut querit causam ob qua pas-
sio inest subiecto: sic est questio Propter Quid. Vel poterimus numerum qua-
ternarium questionū venari ut sequitur.

Rōdet ad q̄stio.

Questiōnū suffi-
cientia.

Tantū quattuor possumus querere de
quolibet subiecto et non pluraliter.

An sit.
Quid sit.
An sibi insit aliqua proprietas.
Propter quid insit proprietas.

Alia questiōnū
insufficientia.

¶ Ad argumentū dicitur licet tūc una sit questio generalis
medij sunt tamē plures questiones speciales: ut latius videbitur questione se-
quenti.

Obiectiōis so-
lutio.

Questio secūda.

¶ Patet igitur omnia que queruntur medij questionē esse.

2.

¶ Arist. in fine primi cap. hanc concludit propositionē. Omnis questio querit
medium: probat ratione et exemplo. Ratione sic. Quisquis questio querit
causam: ergo omnis questio querit medium: tenet consequentia quia causa et medium
idem sunt. Exemplo probat sic. Quia cum querit utrum sol deficiat vel non,
querit utrum sit medium vel non. Et ex hoc sequens oritur questio.

Item alij quæstio de medijs diphiter aut pmo qd si aliquod medium per quod
demonstratur et sic demonstratur quodlibet et per hoc qd ostendit qd est. Item per
ratiocinationem qd ad demonstrationem faciamus per quod et solutio sunt dubitabilia non
fuerit qd sit alijs demonstrationes. **Liber secundus** et sic est qd ostendit qd est,
et quid est.

**Extra questionem
obijciatur.**

Questio medij.

**Medij in ppo-
sitione.**

Horabile.

**Objectionis so-
lutio.**

**Extra dubium ob-
ijciatur.**

¶ Quid sit questio sit questio medij.
¶ Videtur qd non. Quia nihil id est presuppositum et questum. Sed in quolibet que-
stione medij presupponitur qd non queritur per se sequens nulla est questio medij.
¶ In oppositum est Aristoteles. Et capimus questionem hic eodem modo sicut in pre-
cedenti questione. Et questio medij est quodammodo idem sicut questio et nisi
formaliter differunt. Est enim questio medij propositio dubitabilis cuius dubi-
tatio remouibilis est per medium in demonstratione. Et sic supponit pro pro-
positione et connotat aptitudinem ad inueniendum medium per quod ipsa possit
demonstrari. Et sic medij nihil superaddit nisi dictam aptitudinem: nam per
medium in proposito intelligitur omne illud quod potest remouere dubita-
tionem alicuius propositionis vel questionis: ut illius. Atrum homo sit rati-
bilis: medium est rationale. Et sic non solum medij syllogistici quod est ter-
minus bis sumptus ante conclusionem sed etiam maiorem vel minorem extre-
mitatem vel totum antecedens dicimus in proposito medij. Quod vero questio
dicatur esse medij sequens explicat notabile.

**Questio
nem esse me-
dij potest in-
telligi du-
pliciter.**

**¶ Uno modo tanquam obiecti illius questionis: ita quod me-
dij sit formaliter questum et ultimus terminus illius questionis.**
Et sic nulla questio est questio medij: quia si sic sequeretur quod habi-
to medio cessaret demonstratio: sequens est falsum: quia habito me-
dio adhuc cum hoc requirit applicatio medij ad extremitates.
¶ Alio modo tanquam ordinati in finale questum: ita quod
medij sit illud per quod deuenitur ad noticiam illius quod ultimatate
queritur per tale questionem. Et sic omnis questio que est alicuius
dubitabilis inuenibilis est questio medij: quia sine medio non potest
attingi illud questum: sed in querendo illud finale questum queritur
medium requisitum ad quod tale questum sit nobis notum per co-
sequens omnis questio est questio medij hoc modo.

**¶ Ad questionem respondeat. Vis questio est questio medij tan-
quam ordinati in tale questum. Et conclusio intelligat ad illud sensum. Omnis propo-
sitione in qua queritur scientificè de aliquo potest habere medium per quod tollatur
eius dubitatio. At si dubitatur Atrum primus motus sit: tollitur per illud
medium: primus motor est. Probat conclusio ratione tali. Vis questio querit
medium tanquam finem: igitur omnis questio est questio medij: antecedens probatur.
Questio querit illud per quod remouetur eius dubitatio: sed sic est de medio:
quia medij est causa et per causam remouetur dubitatio. igitur. et c.**

**¶ Ad argumentum dicitur quod per questionem non queratur medij
ut demonstraretur (ut vult argumentum) sed ut per ipsum medij fiat dubitabile notum.**

**Cum medij sit tale (ut dictum est) per quod omnis remouetur
dubitatio hinc in ad eam taliter sequens mouetur dubium.**

**¶ Dubitatur. An omnis questio sit demonstratione ter-
minabilis.**

**¶ Videtur quod non. Quia de propositionibus impossibilibus sunt questiones
tales non sunt demonstratione terminabiles: per se sequens dubium falsum.**

*Item quæstio qd est terminat? demonstratione. Idem qd est qd est in
 tota rebus, similis qd est qd terminat? demonstratione qd a post.
 Posteriorum.*

232.

In oppositum. Est communis auctorū sententia asserens omnē quæstionē
 proprie siue scientificē terminari (siue sciri quod idem est) demonstratione.
 potest tamē quæstio improprie vel nō scientificē terminari per diffinitionem
 vel alias quocūq; modo præter demonstrationē. Quomōdo vero quæstio ter-
 minetur demonstratione sequens declarat notabile.

Proprie quod concludit per demonstrationē
 sicut est conclusio que vere et proprie per demonstrationē scitur
 ut est illa conclusio hō est risibilis. Et hoc modo solum que-
 stio. Quia est: est proprie scibilis siue terminabilis.

Terminari
 demonstratione
 ptingit dupli-
 citer: scilicet.

Elicitiue vel cōcomitanter: quia per demonstra-
 tionem potest elici eius noticia. Et sic. 4. quæstiones dicitur
 terminabiles demonstratione: quia ex quo per demonstra-
 tionem habet noticia de cōclusionē tanq; de eo quod dire-
 cte scitur statim habetur noticia illarū quæstionū elicitive:
 ut si demonstrat illa homo est risibilis: iam actu habet que-
 stio. Quia est. Et cum demonstrat passio inesse suo subiecto
 per mediū quod est diffinitio subiecti: sic elicitur. Quid est.
 Et quoniam passio nō potest demonstrari inesse nisi sit: sic elici-
 tur. Si est. Et cum premisse sint causæ cōclusionis sic elici-
 tur. Propter quid.

Notabile.

Ad dubiū respondeat. Omnis quæstio est demonstratione
 terminabilis: proprie vel elicitive: probatur ratione. Dis quæstio est quæstio me-
 dii. Sed mediū potest auferre cuiuslibet quæstionis dubitationē in demon-
 stratione: igitur quilibet quæstio potest terminari demonstratione maior nota
 ex quæstione præcedenti: minor patet ex natura et diffinitione mediū.

Rndet ad dū.

Ad argumentū dicit qd quidā de impossibilib; ppositibus
 possunt formari quæstiones large capiēdo quæstionem. tñ quæstio in pposito
 capitur (ut præcedit quæstione dictū est) pro ppositione necessaria. &c.

Obiectionis so-
 lutio.

Quæstio tertia.

Nihil enim vetat ut non simul demonstratio atq; diffinitio
 habeat: inductione etiam idem satis ostendi credis potest.
 Deinde subiūgit. Perspicuū igitur est non omnis eius diffini-
 tionem esse cuius est demonstratio.

2

In secūda parte secūdi cap. Aristobac inuit conclusionē. Ad cuiuslibet cuius
 est demonstratio: est diffinitio: hanc conclusionē philosophus in sextu. 4. probat
 nō: quare prima. Cuiuscūq; est diffinitio illud est vniūsale et predicatiuū.
 t. affirmatiuū. Sed nō quilibet cuius est demonstratio est huiusmodi: igit. et maior
 patet: qd quid est debet predicari vltter et affirmatiue de eo cuius est: minor
 etiā patet: qd alicuius in secūda figura est demonstratio et illud nō est affirma-
 tiuū. Similiter alicuius est demonstratio in tertia figura et illud non est vniū-
 sale: alias rationes videntur in textu et circa sequētis quæstionis conclusionē.

Liber secundus

Pro questione
arguitur.

Cocloes. 3. arist

¶ Quid sit demonstratio sit d. Finitio.

¶ Videtur qd sic. Quia idem est demonstratio et diffinitio: ergo cuiuslibet est demonstratio est diffinitio nisi probat per Arist. qui huius dicit diffinitio est demonstratio sola positione differens.

¶ In oppositum videt Arist. hic in textu ubi tres ponit conclusiones huius questioni correspondentes. Prima Non omne demonstrabile est diffinibile: quia conclusio est demonstrabilis et tamen non diffinibilis. Secunda conclusio Non omne diffinibile est demonstrabile: ut patet de simplici termino. Tertia conclusio Nullū diffinibile est demonstrabile: illa conclusio patet ex duabus precedentibus. Et pro questionis evidentia notabile vnicū cum corollario ponitur.

Demonstra
tine quod p de
monstrationem
scitur. Et hoc
contingit tripli
citer.

Scire
aliquid co
noscitur tri
pliciter.
scz.

Notabile.

¶ *Ad quartum per se
plurimum per se*

¶ *Ad ad qm.*

Lōz.

Demō. remotū.
Diffinibile remo
tum.

Demonstrabile
propinquū.
Diffinibile pro
pinquū.
Argumenti solu
tio.

¶ Primo per demonstrationē loquēdo
proprie de demonstratione: quod scz. conclusi
tur in aliqua demonstratione. Et sic solum con
clusio scitur: ut omnis homo est risibilis.

¶ Secundo per inductionem quod in
fertur per inductionem aliquam: ut ille homo
currit et ille homo currit et sic de singulis ergo
omnis homo currit.

¶ Tercio per sensum quod demonstra
tur aliquo sensu ut si quis digito demonstrat.

¶ Diffinitive quod scitur per diffinitionem ut homo
scitur per illam diffinitionem animal rationale.

¶ Divisive quod scitur per divisionem bonā et suffici
entem ut homo scitur per illam divisionem homo est animal rati
onale vel irrationale sed non irrationale igitur rationale.

¶ **¶ Ad questionē responderetur. Nō cuiuslibet cuius est demō**
stratio est diffinitio. Hec conclusio probatur supra circa textū ad eam tamen
probandā est hec alia ratio philosophi nullus inquantū vñ est vna scientia
hinc vnus modus sciēdi ergo si aliquid est cognoscibile per demonstrationē
non est cognoscibile per diffinitionem.

¶ **¶ Sequitur ex dictis. Impossibile esse idem scire demōstra**
tine et diffinitive tanq̄ demonstrabile et diffinibile propinquū: quia diffini
tione semper debet esse incomplexū cum solius incomplexi sit diffinitio (ut
dicitur. 7. Metaph.). Sed demonstrabile semper est conclusio sed conclusio est
quoddam complexū sed impossibile est idem esse complexū et incomplexum.
Secus dicendum de demonstrabili vel diffinibili remoto quod est res que
significat per conclusionē demonstratā vel per terminū diffinitivum quia ea
dem res ut homo est demonstrabile remotā prout significat per illā conclusio
nem homo est risibilis: et hec eadem res est diffinibile remotum prout signi
ficatur per hoc diffinitivū homo. Demonstrabile vero propinquū est ipsa con
clusio demonstrata. Et diffinibile propinquū est ipse terminus diffinitivus et illa
(ut patet ex dictis) non possunt esse eadem.

¶ **¶ Ad argumentū dicitur: qd Arist. voluerit dicere qd diffi**
nitio vna cum diffinito est demonstratio materialiter. i. aliqua diffinitio cō
prehendit omnes partes ex quibus potest constitui demonstratio. Et ponit

Sections

[illegible]

